

POLITIEKE ORIËNTATIENOTA

DEFENSIE - PIETER DE CREM - JUNI 2008

Inhoudstafel

Voorwoord	1
Inleiding.....	4
Opdrachten	11
Kwalitatief ambitieniveau	13
Budgettaire realiteit.....	17
Kwantitatief ambitieniveau.....	22
Investerings in materieel	25
Infrastructuur.....	27
Personeel en vorming.....	29
Operaties en training.....	35
Well-being.....	39
Organisatiestructuur	43
Medische steun	46
Administratieve vereenvoudiging.....	50
Communicatie.....	51
Inlichtingen en veiligheid	52
Accent op milieu en duurzame ontwikkeling.....	53
Relatie Burgers-Defensie	55
Wetenschappelijk en technologisch onderzoek.....	56
Parastatalen.....	57
Het historisch patrimonium van Defensie	60
Slotwoord	61
Bijlage.....	62

Voorwoord

Defensie hecht veel belang aan het uitstippelen van een duidelijke lange termijn visie. Ik wens mij daarom niet te beperken tot de wettelijk verplichte 'jaarlijkse algemene beleidsnota', die toegespitst is op het budgettaire jaar. Een beleidsvisie vastleggen voor de gehele duur van de legislatuur is nodig. Deze Politieke Oriëntatienota legt het defensiebeleid vast voor de totale legislatuur 2008 – 2011, in uitvoering van het Regeerakkoord van de regering Leterme I van 18 maart 2008.

Een gegronde beleidsvisie vertrekt vanuit een diepgaande analyse van de realiteit. Welke fenomenen zullen de veiligheidsomgeving van België en de wereld op de korte en lange termijn bepalen?

De internationale gemeenschap boekte op weg naar meer vrede en veiligheid de afgelopen decennia belangrijke successen. Ik denk hierbij in de eerste plaats aan de val van het IJzeren Gordijn, nu bijna 20 jaar geleden. Sommige veiligheidsuitdagingen werden echter nog niet overwonnen. In tussentijd zagen ook nieuwe dreigingen het daglicht. Hierbij denk ik onder andere aan de proliferatie van conventionele en niet-conventionele wapens, het internationale terrorisme, de ongelijke verdeling van de welvaart en de georganiseerde misdaad.

De uitdagingen op het vlak van vrede en veiligheid vandaag en in de toekomst zijn vaak fundamenteel anders dan dewelke waarop mijn departement zich lange tijd moest voorbereiden. Nieuwe dreigingen hebben bij ons -gelukkig- nog niet geleid tot rampscenario's, elders helaas wel. En dit raakt onze maatschappij evenzeer. Onze veiligheid hier start met veiligheid in het buitenland. De verminderde zichtbaarheid van deze nieuwe veiligheidsuitdagingen mag echter niet leiden tot een verminderde waakzaamheid. We moeten elke dreiging vroegtijdig durven erkennen en terugdringen.

De internationale gemeenschap zit intussen niet stil. Vele nationale en internationale veiligheids- en defensiestructuren passen zich permanent aan de steeds veranderende veiligheidsomgeving aan. Ook de ons omringende landen leggen hun aangepaste defensieplannen ten uitvoer.

Binnen deze internationale context in volle beweging, wil België de nodige maatregelen nemen om haar verantwoordelijkheid voor de verdediging van vrede, veiligheid, democratie en mensenrechten op een solidaire en betrouwbare wijze op te nemen. Deze Politieke Oriëntatienota geeft invulling aan deze ambitie.

In dit voorwoord wil ik reeds kort wijzen op twee opvallende constanten binnen deze nieuwe nationale en internationale defensieplannen.

De eerste is de nadruk op de inzetbaarheid van troepen voor operaties voor vrede en veiligheid. Het aantal vredesondersteunende troepen onder VN-mandaat overschreed het afgelopen jaar haast geruisloos de kaap van de 100.000. Ook de nationale defensieplannen van de ons omringende landen leggen onmiskenbaar de nadruk op een (drastische) verhoging van de inzetbaarheid. Daarom wordt in deze Politieke Oriëntatienota prioritair bepaald dat Defensie er naar zal streven om de ontplooiing van personeel in vredesondersteunende operaties met 35% te verhogen ten aanzien van de afgelopen 5 jaar.

Geen enkele operatie is echter zonder risico. Voor zijn bondgenoten wil België een betrouwbare partner zijn, wat betekent dat de Belgische Defensie tevens een rechtvaardig deel van de vredesondersteunende operaties op zich zal moeten nemen.

Met deze Politieke Oriëntatienota wil ik daarom ook de nodige instrumenten aanreiken om alles in het werk te stellen om - binnen deze context - elk risico maximaal te reduceren of uit te sluiten. Zo is de veiligheid van het personeel een topprioriteit binnen onder andere het investerings-, trainings- en opleidingsbeleid. Hierbij mogen we nooit uit het oog verliezen dat niet enkel de vrouw of man die actief is in operatie een bijzondere inspanning levert, maar tegelijkertijd ook hun partner, hun kinderen of familie. Ook zij dragen een deel van de last. Hun stille steun op de achtergrond is onmisbaar voor de inzet van het personeel in operatie. Hun bijdrage verdient evenveel respect als die van het personeel van Defensie. Persoonlijk hecht ik daarom veel belang aan het contact tussen het personeelslid op het terrein en haar of zijn familie op het thuisfront, evenals aan de organisatie van de 'achterwacht'.

Een tweede opvallende constante die in deze nota tot uiting komt, is de betere inschakeling van Defensie als een diplomatiek instrument binnen het Belgische buitenlands - en veiligheidsbeleid. Op nationaal niveau zal er daarom gestreefd worden naar een meer coherente interdepartementale samenwerking tussen Defensie, Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking, maar ook Binnenlandse Zaken en Justitie. Op internationaal vlak zal België pleiten voor een optimalere samenwerking tussen de Europese Unie (EU), de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en de Verenigde Naties (VN). De doelstelling van Defensie is het creëren van de vereiste veilige ruimte waarbinnen democratie, mensenrechten, gerechtigheid en maatschappelijke vooruitgang alle kansen krijgen.

De grootste uitdaging voor Defensie is evenwel de omzetting van deze visie in werkelijkheid. De beleidsdaden die reeds werden genomen sinds 21 december 2007 vormen het beste bewijs van de vaste wil om ook de daad bij het woord te voegen. Zo zullen 1.238 personen op continue basis ingezet zijn in buitenlandse operaties tijdens de loop van dit jaar. Ook de beslissing van de ministerraad van 6 juni 2008 tot deelname aan de NATO Response Forces en de EU Battle Group geven onmiskenbaar uitvoering aan deze nieuwe koers van Defensie.

De weg naar meer vrede en veiligheid was en is vaak niet eenvoudig. Dit geldt ook voor de weg naar een meer operationeel Belgisch leger. De uitdagingen voor Defensie vandaag zijn groot. In bepaalde gevallen kunnen we zelfs spreken van een zekere 'sense of urgency'. Deze dringende nood blijkt in het bijzonder uit de analyse van de budgettaire realiteit zoals verder uiteengezet in deze nota. Het doel kan daarom niet langer bereikt worden door enkel 'de weg van de minste weerstand' te bewandelen. Het pad loopt onvermijdelijk ook langsheen een herverdeling van de budgettaire middelen en de ontvetting van de stafstructuur.

Maar de bestemming is de tocht waard. De burger heeft recht op een efficiënte besteding van de overheidsmiddelen. De burger vertrouwt op Defensie als een onmisbare schakel in het verzekeren van zijn veiligheid, evenals die van burgers in nood elders ter wereld. Het is mijn overtuiging dat een efficiënte uitvoering van opdrachten met een hoge maatschappelijke meerwaarde respect zal oogsten vanwege de bevolking. Het Belgisch leger moet opnieuw een plaats krijgen in de harten - of minstens, in de hoofden - van allen. Een focus op de eigen meerwaarde van Defensie - met name operaties voor vrede en veiligheid - leidt zo tot meer eigenwaarde voor het personeel.

Tot slot : deze Politieke Oriëntatienota bevat krachtlijnen, richtlijnen en reeds een aantal concrete beslissingen. Diverse studies moeten nog volgen en besproken worden. Het doel kan enkel bereikt worden met de steun van alle betrokken partijen. Dialoog met de betrokkenen zal daarom ook een groot aandachtspunt zijn bij de uitvoering van deze Politieke Oriëntatienota.

Laten we er aan beginnen.

*Pieter De Crem
Minister van Defensie*

1. Inleiding

Situering van de Politieke Oriëntatienota. Het Regeerakkoord van 18 maart 2008 bevat ondermeer de krijtlijnen van het veiligheids- en defensiebeleid van de regering Leterre I. Op 14 april 2008 keurde de Commissie voor de Landsverdediging van de Kamer van Volksvertegenwoordigers de jaarlijkse algemene beleidsnota van Defensie goed. Het betreft een beleidsdocument dat is toegespitst op het budgettaire jaar 2008.

Zoals bij de voorstelling van die (budgettaire) beleidsnota werd benadrukt, is er tevens nood aan een beleidsdocument van Defensie dat voor de volledige legislatuur uitvoering geeft aan het Regeerakkoord. Dit beleidsdocument is deze *Politieke Oriëntatienota*. Deze Politieke Oriëntatienota geeft een visie op de toekomst van Defensie op korte, middellange en lange termijn. Voor de uitvoering van deze Politieke Oriëntatienota is een sleutelrol weggelegd voor de nieuwe Chef Defensie. In het licht van deze Politieke Oriëntatienota zal het Strategisch Plan¹ worden aangepast. Het *Herziene Strategisch Plan* zal een projectie tot 2030 bevatten en in overleg met alle betrokken verantwoordelijken tot stand komen.

Veiligheidssituatie

Wereldwijd. De internationale gemeenschap boekte de afgelopen decennia een aantal belangrijke successen op weg naar meer vrede en veiligheid. De val van het IJzeren Gordijn ligt nu al bijna twintig jaar achter ons. De dreiging van een grootschalige oorlog op het Europese continent is haast volledig verdwenen.

Sommige veiligheidsuitdagingen werden echter nog niet overwonnen. Daarenboven staken nieuwe dreigingen ondertussen de kop op.

Proliferatie van wapens.

De proliferatie van conventionele en niet-conventionele wapens zal ook de komende decennia een immens veiligheidsrisico inhouden. De laatste tien jaar stegen de uitgaven voor militair materieel wereldwijd fors. Daarenboven kunnen, door de technologische evolutie en de grotere beschikbaarheid, steeds meer personen de vereiste kennis verwerven voor het aanmaken van een niet-conventionele bom.

Internationaal terrorisme.

Recente aanslagen tonen aan dat ook West-Europa zich adequaat moet beschermen tegen het internationale terrorisme. Zo werden in 2007 nog aanslagen verijdeld in onder andere Groot-Brittannië, Duitsland en Denemarken. Het zogenaamde 'Kerstalarm' van einde

---

¹ *Strategisch plan + Evaluatie & perspectieven, februari 2003, Departement Defensie*

2007 en later onderzoek naar een mogelijk terroristisch netwerk dat aanslagen plande in België, tonen aan dat waakzaamheid geboden blijft in België en in het buitenland.

Ongelijke verdeling van de welvaart.

De groeiende zichtbaarheid van een ongelijke verdeling van de welvaart vormt een nieuw veiligheidsrisico. De recente voedselrellen in sommige delen van de wereld zijn hiervan een voorbeeld.

Georganiseerde misdaad.

De georganiseerde misdaad maakt handig gebruik van het vervagen van landsgrenzen om steeds omvangrijkere operaties uit te voeren. Zo is de illegale wereldhandel in drugs jaarlijks goed voor ongeveer 322 miljard dollar. Ter vergelijking, slechts een twintigtal landen kent een hoger BNP. Er is een onlosmakelijke band tussen de georganiseerde misdaad en in het bijzonder de drugshandel enerzijds en de financiering van het terrorisme anderzijds.

Pandemieën.

De geneeskunde maakte de afgelopen eeuw een kwantumsprong voorwaarts, maar pandemieën en andere gezondheidsrisico's blijven ook in de toekomst een potentiële bron van conflict. Enkel en alleen al omwille van HIV/AIDS telt 'sub-Sahara' Afrika 12 miljoen weeskinderen. Hun kwetsbaarheid wordt al te vaak uitgebuit door hen te rekruteren als kindsoldaat. In een aantal landen benadert het aantal besmette rekruten in de nationale legers 50%. Pandemieën vormen daarom niet alleen een bedreiging voor de volksgezondheid, maar ook voor de stabiliteit van de getroffen regio's.

Deze en andere veiligheidsrisico's worden daarenboven sterk beïnvloed door nieuw opkomende globale fenomenen.

Groeiende energiebehoefte.

Tegen 2035 zal de totale wereldvraag naar energie stijgen met meer dan 50%. Ondanks alle inspanningen, zal deze energiehoeveelheid waarschijnlijk voor meer dan 80% geleverd worden door fossiele brandstoffen. De economische belangen rond energierijke regio's en bevoorradingsroutes zullen sterk blijven toenemen. Daarenboven bevindt het overgrote deel van de fossiele energievoorraden zich in gebieden die vandaag als 'minder stabiel' worden bestempeld.

Klimaatsverandering.

De gevolgen van de klimaatsverandering uit zich onder andere in fenomenen zoals woestijnvorming, een tekort aan drinkwater, mislukte oogsten en overstromde gebieden zoals in Birma en New Orleans. Zo stelde het United Nations Development Programme (UNDP) in 1999 reeds dat de waterbekkens van de Nijl en van de Niger potentiële 'flashpoints' voor conflicten konden vormen. VN-Secretaris-generaal Ban Ki-Moon gaf daarom al meermaals aan dat we alles in het werk

moeten stellen om er voor te zorgen dat de onderlinge afhankelijkheid van landen en streken voor hun watervoorziening een bron wordt van samenwerking en niet van conflict.

Demografische explosie.

De recente stijging van voedselprijzen is een rechtstreeks gevolg van onder andere de wereldwijde demografische explosie. De VN wees kort geleden nog op 33 potentiële conflictregio's als gevolg van deze prijsstijgingen.

Verstedelijking.

De omvang van sommige migratiestromen en de verstedelijking vormen één van de belangrijkste maatschappelijke verschuivingen. Tegen 2035 zal 60% van de wereldbevolking in stedelijk gebied leven, vaak in sloppenwijken. De ordehandhaving in tal van deze wijken zal vele plaatselijke autoriteiten boven het hoofd groeien.

Sociologische gevolgen van de mondialisering.

Door fenomenen als migratie en urbanisatie ontstaan in verstedelijkte gebieden hoge concentraties aan mensen van zeer uiteenlopende herkomst, cultuur, overtuiging en religie. Deze interactie vormt vaak een basis voor een beter wederzijds begrip. In bepaalde situaties kan dit echter ook leiden tot een verscherpt 'wij tegen zij'-gevoel.

Antwoord van de internationale gemeenschap.

Als er één les is die het verleden ons leert, dan is het dat we nieuwe dreigingen tijdig onder ogen moeten durven zien en ingrijpen waar nodig. Het antwoord van de internationale gemeenschap op deze nieuwe uitdagingen bleef niet uit. Zo koos de NAVO op de Top van Praag in 2002 voor een verhoogde inzetbaarheid ook buiten haar grondgebied, in partnerschap met haar burens. En de VN stelde op de 'World Summit' in 2005 de verantwoordelijkheid van de internationale gemeenschap vast voor het beschermen van burgers in nood², waar ook ter wereld. Ondertussen overschreed het aantal vredesondersteunende troepen onder VN-mandaat haast geruisloos de kaap van de 100.000.

De toenemende aanwezigheid van media bij dramatische conflicten heeft bij de burger het ethisch appel tot interventie verder aangescherpt. De mogelijkheden van de moderne technologie hebben daarenboven – onterecht - de idee geschapen dat een internationale vredesmacht kan tussenkomen zonder menselijk risico te moeten nemen. Deze beide fenomenen leidden mede tot de paradox dat naarmate een conflict dramatischer wordt de vraag om een internationaal ingrijpen stijgt, terwijl de wil om zelf een deel van de strijdkrachten te leveren, daalt. Hierdoor is een onevenwicht ontstaan tussen de vraag naar en het aanbod van strijdkrachten voor internationale opdrachten.

---

²De zogenoemde 'Responsibility to protect'

Vele staten, waaronder België, zagen al snel in dat een adequaat antwoord op deze groeiende vraag een verhoging van de interstatelijke samenwerking (waaronder ‘poolen’) vereist. Door gezamenlijke legeraankopen worden investeringen ontdebeld. Ook het menselijke risico moet rechtvaardig verdeeld worden. De publieke opinie in landen die hun verantwoordelijkheid ten volle waarmaken, aanvaardt niet dat andere landen enkel voor minder risicovolle operaties kiezen. Een gebrek aan solidariteit vanwege bepaalde landen ondermijnt het duur bevochten draagvlak voor de internationale ‘verantwoordelijkheid om te beschermen’.

Nationaal. ‘Onrecht ergens ter wereld begaan, bedreigt gerechtigheid waar ook ter wereld’³. De grens tussen interne en externe veiligheid vervaagt steeds sneller. Zolang de wereld niet geheel veilig is, zullen wij hier in België ook niet geheel veilig zijn. Vrede is het ogenblik waarop er nergens nog oorlogen of conflicten zijn. Deelname aan internationale vredesoperaties gebeurt daarom niet enkel vanuit een morele plicht tegenover de buitenwereld, maar tevens vanuit een welbegrepen eigenbelang.

Vele dreigingen die zich op het eigen grondgebied afspelen, vinden hun oorsprong in het buitenland, zoals de terroristische dreiging. Maar ook criminele aanvallen op vitale ICT-infrastructuur worden vanuit het buitenland uitgevoerd. Dit jaar nog was de Belgische overheid het slachtoffer van een dergelijke aanval.

De gevolgen van conflicten elders laten zich in België voelen op vele wijzen. Zo vormen conflicten, of zogenaamde ‘hot spots’, een belangrijke oorzaak voor migratiestromen naar onze contreien. Ook de verzekering van onze energie- en voedselbevoorrading is sterk afhankelijk van de veiligheidssituatie elders ter wereld.

Veiligheid behoort al jaren tot de maatschappelijke topprioriteiten. Onze veiligheid hier begint vaak in het buitenland. Defensie heeft daarom vandaag en in de toekomst nog steeds een onvervangbare maatschappelijke taak te vervullen, voor de wereld en voor België. Defensie is een onmisbaar instrument in de opbouw van een open en toch veilige samenleving.

Status van Defensie

Regeerakkoord. Het luik Defensie binnen het Regeerakkoord luidt als volgt: “De regering onderschrijft ten volle de ambitie om een volwaardig en coherent Europees buitenlands beleid uit te bouwen, inclusief een veiligheid- en ontwikkelingsbeleid. De Unie moet prioritair aandacht geven aan de toestand in de Balkan, een hoofdrolspeler worden in het Midden-Oosten, een evenwichtige verhouding met de VS nastreven als-

---

³ Martin Luther King Jr., Letter from Birmingham Jail, 16 april 1963.

ook de versterking van het multilateralisme. De regering zal bijdragen tot de uitbouw van de Europese defensiecapaciteit, die inzetbaar moet zijn zowel in het kader van de EU als in dat van de NAVO, o.m. door een ruimere rol aan het Eurokorps toe te kennen. Zij zal onze NAVO-engagements eerbiedigen. Ook op het terrein zelf wil de regering haar verantwoordelijkheid nemen. Als één van de oprichters van de Verenigde Naties, hecht België het grootste belang aan het strikt respecteren van het Charter en zal zij haar actie inzake vrede en internationale veiligheid verder inschrijven in het kader van de mechanismen voor de gemeenschappelijke veiligheid. In het kader van het herziene Strategisch Plan zal de regering de hervorming voor een nog efficiënter, beter uitgerust en operationeler leger voortzetten. Zo zullen er meer middelen voor de operaties aangewend worden. Zij pakt de personeelsstructuur en – kosten aan, voert de gemengde loopbaan uit en investeert bijkomend in uitrusting en training van militairen. Ons leger moet in staat zijn om volgens beurtrol de leidende rol op te nemen in een EU Battle Group.”

Uitdagingen. Ten tijde van de Koude Oorlog stonden het nut en de budgettaire middelen van Defensie amper ter discussie. Na de val van de Muur ontspon zich een maatschappelijk debat over het nut van Defensie en de omvang van het zogenaamde ‘vredesdividend’. Middelen die vóóren naar Defensie vloeiden, konden vanaf toen – terecht - geïnvesteerd worden in burgerlijke projecten. Sinds de val van de Muur kende Defensie echter een stijging van het aantal internationale operaties waarbij het actief was. Dit leidt er toe dat in een periode waarin de daadwerkelijke deelname aan operaties stijgt, het budget van de Belgische Defensie daalt. Defensie diende zich aan te passen aan deze geopolitieke omwenteling. De hervormingen hiertoe werden mogelijk mede dankzij de overtuiging en de inzet van het personeel van Defensie.

Op vele uitdagingen werd echter nog geen afdoend antwoord geformuleerd. We mogen zelfs spreken van een zekere dringende nood of ‘sense of urgency’. Zo beslaan de personeelsuitgaven op dit ogenblik nog steeds meer dan 60% van het Defensiebudget. De investeringsmarge voor de aankoop van nieuw materieel is bij ongewijzigd beleid onbestaande. En de structuur van de leeftijdspiramide is onaangepast aan een operationeel inzetbaar leger.

Beleidsvisie

De visie waarop deze politieke oriëntatienota gebaseerd is, volgt uit een analyse van de mondiale en nationale veiligheidssituatie vandaag en op de lange termijn, evenals uit de vaststellingen over de status van Defensie. De beleidsmaatregelen die in deze Politieke Oriëntatienota worden voorgesteld, beslaan de legislatuur 2008 – 2011. Deze Politieke Oriëntatienota wil ook de toekomst na 2011 voorbereiden zonder haar te belasten.

Focus op de kerntaken: operaties voor vrede en veiligheid. Aan de ene kant groeit de vraag vanwege de Belgische en internationale gemeen-

schap om onze verantwoordelijkheid op te nemen door een grotere deelname aan internationale operaties. Aan de andere kant zijn de budgettaire marges van Defensie onbestaande. Defensie maakt integraal deel uit van de maatschappij en moet bijgevolg haar deel van de budgettaire inspanningen op zich nemen, met het oog op de sanering van de federale overheidsfinanciën. Over één aspect worden echter geen budgettaire compromissen gesloten: de veiligheid van het personeel. Hoe kunnen we een grotere deelname aan operaties en een beperkte budgettaire marge toch verzoenen?

Defensie moet zich focussen op haar kerntaken. De veiligheidsanalyse hierboven geeft aan dat de prioritaire nood op nationaal en internationaal vlak ligt bij de inzetbaarheid van onze strijdkrachten voor een efficiënte en effectieve deelname aan operaties waartoe de ministerraad beslist. Het Regeerakkoord stelt heel duidelijk: *“Zo zullen er meer middelen voor de operaties aangewend worden.”* Hierin ligt de echte meerwaarde van Defensie voor de samenleving.

Interdepartementale samenwerking. Het Regeerakkoord bepaalt eveneens: *“Louter militaire instrumenten volstaan niet om een duurzame vrede te verzekeren. Daarom worden er steeds meer civiele instrumenten ingezet. Hiertoe bouwt de regering de nodige capaciteit verder uit. Wij willen niet enkel curatief optreden. Meer dan ooit moet er preventief gewerkt worden. Daarom bepleit de regering de revitalisering en het respecteren van het Non-proliferatieverdrag; zij zal ijveren voor internationale initiatieven inzake een verdere ontwapening en voor een verbod op wapensystemen met willekeurig bereik en/of die disproportioneel veel burgerslachtoffers maken. Zij zal meer aandacht besteden aan human security, aan de problematiek van de kindsoldaten en aan het seksueel geweld tegen vrouwen bij gewapend conflict.”*

Om nieuwe dreigingen het hoofd te kunnen bieden, groeit stilaan een consensus binnen militaire, politieke en diplomatieke kringen rond het concept ‘comprehensive approach’, of een ‘totaalaanpak’. Defensie vormt binnen deze zienswijze één van de pijlers van het Belgisch bilateraal en multilateraal buitenlands- en veiligheidsbeleid. De interdepartementale samenwerking tussen niet enkel Defensie, Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking maar ook Binnenlandse Zaken en Justitie zijn van cruciaal belang voor het welslagen van dit beleid. De tijd van de parallelle diplomatie en actie is definitief voorbij. Dit is de 3D-LO-benadering waarbij ‘Diplomacy, Defence, Development, Law and Order’ op het terrein vaak onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Zo zal de medewerking van de lokale bevolking enkel verkregen worden door hun vertrouwen te verdienen door mee te werken aan bijvoorbeeld samenlevingsopbouw of de verzekering van de veiligheid. Het uiteindelijke succes van een internationale interventie mag niet gemeten worden aan de hand van militaire ‘overwinningen’, maar wel aan de hand van maatschappelijke vooruitgang en heropbouw. Kunnen kinderen terug naar school? Is de orde en stabiliteit hersteld? Zijn de leefomstandigheden verbeterd?

Objectiviteit en transparantie. De belastingen van de burger verdienen een objectieve en efficiënte aanwending. Dankzij een modern management wil Defensie met de beschikbare middelen meer realiseren. Zo zullen de interne audits worden ingevoerd om fraudegevallen maximaal te vermijden en zal het Ministerie van Defensie - als laatste 'Ministerie' - omgevormd worden tot een Federale Overheidsdienst (FOD).

Van eigen meerwaarde naar meer eigenwaarde. Een efficiënte uitvoering van opdrachten met een hoge maatschappelijke relevantie of meerwaarde, zal respect oogsten vanwege de bevolking. Het Belgische leger moet opnieuw een plaats krijgen in de harten - of minstens, in de hoofden - van allen. Een focus op de eigen meerwaarde van Defensie leidt zo tot meer eigenwaarde voor het personeel.

Van visie naar werkelijkheid. De beleidsbeslissingen en hun uitvoering welke genomen werden tijdens de eerste maanden van deze legislatuur wijzen op de vaste wil om ook de daad bij het woord te voegen en zich écht solidair te tonen. Zo besliste de regering op 1 februari 2008 onder andere tot het ontplooiën van F-16's in het zuiden van Afghanistan en het inzetten van een 'Operational Mentoring and Liaison Team' voor het opleiden van een Afghaanse eenheid. Op 6 juni 2008 besliste de ministerraad tevens dat België de leiding zal nemen van een Battle Group van de Europese Unie (EUBG) tijdens het tweede semester van 2009 en een substantiële bijdrage zal leveren aan de NATO Response Force (NRF). Enkel zo kan België opnieuw een betrouwbare partner worden voor de EU, de NAVO, de VN én de burger.

Dialoog. Het succes van dit project staat of valt met de steun van alle betrokkenen. Samenwerking en dialoog vormen mede de hoekstenen van het beleid. Samenwerking en dialoog met het personeel en hun vertegenwoordigers, de legerleiding, andere departementen, democratische instellingen, en alle andere betrokkenen, maar bovenal met de burgers van ons land.

2. Opdrachten

Instrument van het Belgisch buitenlands- en veiligheidsbeleid. Defensie wil meewerken aan de verwezenlijking van het buitenlands- en veiligheidsbeleid van de regering. Onze nationale belangen, die sterk gekoppeld zijn aan die van onze partners, kunnen pas gevrijwaard en uitgebouwd worden in een veilige en stabiele internationale omgeving. Defensie is een militair en diplomatiek instrument ten behoeve van het Belgische buitenlands- en veiligheidsbeleid gericht op het vrijwaren van die belangen.

Er moet interdepartementaal en internationaal worden samengewerkt om een maximaal collectief resultaat te verkrijgen. Defensie kan hieraan bijdragen door haar specificiteit om gewapend te kunnen optreden in een breed spectrum van conflictsituaties. Defensie is één van de partners in een geïntegreerde allesomvattende aanpak of 'comprehensive approach' voor wereldvrede. Het militaire apparaat zal in deze nu eens door anderen gesteund moeten worden, dan weer zelf een ondersteunende rol vervullen.

België wil een solidaire bijdrage leveren tot de collectieve veiligheid en vrede in de wereld. Defensie wil een geloofwaardige en solidaire partner zijn in het kader van een multilaterale benadering van de wereldproblemen. De noodzaak tot internationale samenwerking om individuele en collectieve belangen te behartigen is duidelijk. Zowel in de planning, de voorbereiding als de uitvoering van operaties wordt van ons land een solidaire, billijke inspanning gevraagd. Dit geldt zeker ook wanneer het gaat om de meest veeleisende aspecten en risicovolle opdrachten in het kader van collectieve verdediging en crisisbeheer.

Defensie wil een verstrekker zijn van 'human security'. De Belgische politieke wereld én samenleving verwachten van haar leger dat zij een belangrijke rol speelt in het verzekeren van 'menselijke veiligheid' in de wereld. Het begrip 'human security' duidt op de wens van de internationale gemeenschap om niet alleen staten, maar ook mensen te beschermen tegen een brede waaier van bedreigingen⁴. Het welzijn van de mens komt centraal te staan. De bescherming van een volk én van het individu, iets wat voorheen werd beschouwd als de soevereine bevoegdheid van de afzonderlijke natiestaten, zal steeds meer behoren tot het bevoegdheidsdomein van de internationale gemeenschap.

Defensie zal ook bijdragen tot de versterking van de rechtstaat en de verspreiding van de mensenrechten en het internationaal humanitair recht.

⁴ De vrede in de wereld kan pas gerealiseerd worden wanneer het dagelijkse leven (voeding, huisvesting, tewerkstelling, gezondheid en andere) van de mens op een veilige manier kan verlopen. Een UNDP-rapport terzake stelt dat de menselijke veiligheid twee basiselementen omvat: 'freedom from fear' (de afwezigheid van geweld en oorlog) en 'freedom from want' (de afwezigheid van hongersnood en ziektes). Dit rapport spreekt heel concreet over zeven categorieën van menselijke veiligheid en de bedreigingen ervan: economische veiligheid, voedselveiligheid, gezondheidsveiligheid, milieuveiligheid, persoonlijke veiligheid, veiligheid van de gemeenschap en politieke veiligheid.

Opdrachten. De opdrachten van Defensie situeren zich rond drie grote thema's :

- In overeenstemming met haar internationale verplichtingen, samen met onze bondgenoten elke schending van onze vitale/essentiële belangen en onze gemeenschappelijke democratische waarden ontmoedigen en indien nodig afweren :
  - De collectieve verdediging⁵;
- Met het oog op het verdedigen van de democratische en universele waarden en het verzachten van het leed van de bevolking (human security), bijdragen aan de internationale stabiliteit, zich inschrijvend in nationale en internationale beslissingsprocessen. Dit door een efficiënt beheer van alle fasen⁶ van een mogelijke of een openlijke crisis, in nauwe solidariteit met onze internationale partners :
  - De defensiediplomatie⁷;
  - De militaire operaties van crisispreventie, vredesondersteunende operaties en vredesopleggende operaties in antwoord op regionale crisissen (peacekeeping⁸ & peace-enforcement⁹ operations);
  - De humanitaire hulp (disaster relief, refugee aid, humanitarian relief);
- Dichtbij en ten dienste van de burger, bijdragen aan de nationale veiligheid (homeland security¹⁰) en de noodhulp aan de bevolking in het kader van een nauwe interdepartementale, civiel-militaire en internationale samenwerking :
  - De evacuatie van onderdanen (Non Combatant Evacuation Operation - NEO);
  - De militaire Steun aan de Natie bij natuurlijke of menselijke rampen;
  - De deelname onze binnenlandse veiligheid en aan de strijd tegen het terrorisme, de verspreiding van massavernietigingswapens of wapens met massa-effect en de georganiseerde misdaad;
  - De bescherming van maritieme toegangen.

---

⁵ Op basis van het Art V van het Verdrag van Brussel (WEU) en het Art 5 van het Verdrag van Washington (NAVO)

⁶ Incluant les 3 étapes : *Prévenir, Résoudre et Reconstruire*

⁷ Militaire bijstand aan buitenlandse strijdkrachten, deelname aan vertrouwens- en veiligheidsmaatregelen, inzet van waarnemers en controleteams...

⁸ VN-Handvest, Hoofdstuk VI

⁹ VN-Handvest, Hoofdstuk VII

¹⁰ Binnenlandse en buitenlandse nationale veiligheid

¹¹ Weapon of Mass Destruction, Weapon of Mass Effect

3. Kwalitatief ambitieniveau

Definitie van ambitieniveau. Het ambitieniveau van Defensie bepaalt in zijn meest complete vorm het type en volume strijdkrachten dat maximaal ingezet kan worden, de soort operaties waaraan men wil deelnemen, evenals de duur en de frequentie van deelname. Het ambitieniveau geldt daarom als een startpunt voor de verdere vormgeving van de defensiestructuur. Het laat toe een duidelijke selectie te maken betreffende capaciteiten en dus een richting te definiëren voor ondermeer onderzoek, ontwikkeling en investeringen. Het bevat zowel een kwalitatief aspect als een kwantitatief luik dat nauw samenhangt met de budgettaire middelen. Het kwantitatief ambitieniveau wordt dan ook besproken in hoofdstuk 5, na het hoofdstuk over de budgettaire middelen.

Defensie wil haar capaciteiten¹² te allen tijde kunnen inzetten voor de realisatie van het veiligheids- en defensiebeleid van de regering. De capaciteiten worden daartoe aangewend voor de vermelde opdrachten, in overeenstemming met de hiernavolgende ambities.

Onze Europese ambitie. De regering is een sterke voorstander van een verregaande integratie inzake Europese Defensie en wil zich dan ook ten volle inzetten voor de realisatie van een Europees militair ambitieniveau verbonden aan het Europese gemeenschappelijke veiligheids- en defensiebeleid dat met het Verdrag van Lissabon nieuwe impulsen krijgt. Defensie zal actief meewerken aan de vormgeving van een sterk Europa in dit domein en beoogt hiermee gelijktijdig de samenwerking binnen de NAVO te verstevigen. Dit betekent ook dat België ernaar zal streven om deel uit te maken van de Europese Permanent Gestructureerde Samenwerking¹³.

Defensie zal hiertoe bijdragen op verschillende manieren. Voor die capaciteiten waarvan de hoge kosten gekoppeld aan ontwikkeling, verwerving en tewerkstelling niet betaalbaar zijn voor individuele staten alleen, is Defensie voorstander van een verregaande integratie (hierbij horen capaciteiten zoals strategisch luchttransport, tactische luchtcapaciteit en toepassingen in de ruimte). Verder zal Defensie opportuniteiten zoeken waar voor ondersteunende activiteiten samenwerking met partnerlanden voor een grotere efficiëntie en kostenbesparing kan zorgen. Hierbij wordt gedacht aan opleiding, training en logistieke faciliteiten. Idealiter vindt dit plaats in een Europees kader maar in een aanloopfase kan dit ook op bi- en multilaterale basis gebeuren.

Defensie zal daarnaast een aantal capaciteiten zelf operationeel maken en houden, om deze dan gedeeltelijk of geheel aan te bieden in het ka-

¹² Met 'capaciteit' wordt niet alleen de uitrusting bedoeld, maar eveneens alle menselijke, materiële en immateriële aspecten die nodig zijn om tot het 'vermogen' te komen om die middelen efficiënt en effectief in te zetten en met als doel een operationeel effect te bereiken. In het Engels spreekt men in dit verband van 'capability'.

¹³ Voorzien in een protocol gehecht aan het Lissabonverdrag.

der van vredesondersteunende operaties en crisisbeheersingsoperaties zowel van de EU als van de NAVO.

Het Belgisch EU-Voorzitterschap in 2010 biedt opportuniteiten om verder te werken aan een sterkere Europese defensie.

Onze verantwoordelijkheid ten opzichte van de NAVO en haar lidstaten.

Het transatlantisch partnerschap blijft een strategische prioriteit voor België. De regering bevestigt haar engagement binnen de NAVO en zal ijveren voor een sterke Europese pijler binnen de NAVO. Defensie zal er tevens op toezien dat de ambities van de EU in het kader van haar veiligheids- en defensiebeleid verenigbaar blijven met de doelstellingen van de NAVO en zal aansturen op een efficiënte samenwerking tussen deze organisaties. Defensie steunt de transformatie binnen de NAVO opdat de organisatie met de nodige flexibiliteit zou kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen in een snel evoluerende wereldcontext.

Defensie schenkt bijzondere aandacht aan de volgende punten :

- Defensie zal een billijke¹⁴ bijdrage leveren aan de ‘stand-by’ strijdkrachten van de Alliantie;
- Defensie zal ook deelnemen aan vredesondersteunende operaties en crisisbeheersingsoperaties geleid door de Alliantie in overeenstemming met het internationaal recht;
- Defensie zal tevens in geval van noodzaak een kwalitatief hoogstaande en effectieve bijdrage leveren aan de collectieve verdediging in het kader van de Alliantie.

Een doordachte verdieping en uitbreiding van de partnerschappen van de Alliantie dragen bij tot meer stabiliteit in de wereld en krijgen daarom een principiële steun van België. Binnen deze partnerschappen dienen ook de bilaterale relaties verstevigd en uitgediept te worden.

De Europese pijler binnen de NAVO maakt integraal deel uit van hervorming van de politiek-militaire structuren van de NAVO. De Alliantie engageerde zich ook van haar zijde om deze pijler te versterken zodat ze aan de Europese verwachtingen voldoet (bijvoorbeeld de mogelijkheid van Europese autonome inzet) en tevens kan bijdragen tot de veiligheid van de Alliantie. België blijft het principe van de ‘stand-by’-strijdkrachten van de Alliantie onderschrijven en zal de coherentie ervan met de EU Battle Groups blijven nastreven.

Onze verantwoordelijkheid ten opzichte van de Verenigde Naties. Als multilaterale organisatie met de hoogste legitimiteit moeten de Verenigde Naties de hoofdrol behouden met betrekking tot de internationale veiligheidsvraagstukken. Een mandaat van de VN-Veiligheidsraad is voor ons

---

¹⁴ Een billijke bijdrage veronderstelt een evenwichtige bijdrage in de ‘risk, responsibility and burden sharing’.

land in principe een voorwaarde om aan een interventie deel te nemen. België moedigt de hervormingen binnen de VN aan en pleit in het bijzonder voor de versterking van de militaire planningscapaciteit inzake 'peacekeeping'. Defensie wil zich loyaal inschrijven in het 'Responsibility to Protect'-beginsel en zal blijven bijdragen tot de vredesondersteunende operaties die geleid worden door de VN. De voorkeur zal gaan naar bijdragen die een bijzondere meerwaarde betekenen voor de VN.

In lijn met Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad wil Defensie een grotere deelname van vrouwen aan vredesondersteunende operaties. Defensie zal daarom bijzondere aandacht schenken aan de vragen voor de deelname van vrouwelijk personeel aan VN-vredesondersteunende operaties. Bij uitvoering van haar opdrachten zal Defensie trachten bij te dragen tot de veiligheid van vrouwen en meisjes in de conflictgebieden.

De VN bieden daarnaast een geschikt kader voor de aanpak van problemen van de internationale gemeenschap, zoals bijvoorbeeld piraterij en georganiseerde misdaad, met inbegrip van internationale drugsmokkel. In dat kader zal Defensie substantieel bijdragen.

Coördinatie en transparantie tussen EU, NAVO en VN. Defensie is voorstander van een betere coördinatie en een nauwere samenwerking tussen de EU, de NAVO en de VN, drie internationale organisaties met elk een eigen roeping inzake veiligheid en defensie. De VN bieden een grote legitimiteit, ze steunen op een uitgebreide ervaring inzake vredesondersteunende operaties en hebben een wereldwijde toegang tot troepen. De NAVO heeft een geïntegreerde commandostructuur en blijft de eerste beschermer van de globale veiligheid van de Euro-Atlantische zone. De EU bouwt ondermeer een stevige reputatie op voor gemengde civiel-militaire interventies. De plaats en de aard van iedere crisis geeft meestal aan welke organisatie het meest aangewezen is voor interventie, maar in geval van een complementaire interventie moeten de organisaties maximaal op elkaar afstemmen.

Transparantie is het codewoord en Defensie riep de Europese partners reeds op om zowel bilaterale als multilaterale inspanningen in conflictgebieden in openheid te communiceren met oog op het vermijden van dubbele inspanningen. Ook het Lissabonverdrag draagt bij in deze en refereert als eerste EU-verdrag in de geschiedenis naar de NAVO. Berlijn Plus is een solide basis voor de verder uitbouw van de EU-NAVO relaties, maar er moet daarnaast uitgekeken worden naar een passende oplossing voor coördinatieproblemen die buiten haar reikwijdte vallen.

Onze verantwoordelijkheid ten opzichte van onderdanen in het buitenland. Defensie wil paraat staan om deel te nemen aan een in tijd en ruimte beperkte evacuatieoperatie waar ook ter wereld van Belgische onderdanen, andere EU-onderdanen en eventueel onderdanen van andere landen, in overeenstemming met het internationaal recht.

Onze steun aan de Belgische Natie, bevolking en overheden. Defensie wil in een interdepartementaal kader en waar nodig haar capaciteiten in steun ter beschikking stellen van de Natie, bevolking en overheden. De Belgische samenleving heeft recht op een Defensie die in geval van nood de nodige bijkomende mensen en middelen ter beschikking stelt, als de civiele middelen ontoereikend zijn of om mensenlevens te redden.

Humanitaire hulpverlening. Defensie kan op zeer korte termijn middelen inzetten voor humanitaire noodhulp en ondersteuning van civiele taken. Defensie kan haar middelen zowel inzetten in het kader van een nationaal en interdepartementaal initiatief type B-FAST, als binnen het kader van een internationale actie.

Bescherming van het nationaal grondgebied en de bevolking. De kans op een gewapende aanval tegen ons grondgebied of tegen het grondgebied van een geallieerd land lijkt in de huidige context klein. Defensie zal niettemin haar verantwoordelijkheid opnemen in het kader van de ontrading en van de collectieve verdediging van het (geallieerd) grondgebied

Onze verantwoordelijkheid inzake conflictpreventie en defensiediplomatie. Defensie wil in een bilaterale of multilaterale context werken aan de preventie van conflicten en de eerbiediging van het recht en wil hierin ook een initiërende rol spelen. Defensiediplomatie behoort tot de opdrachten van Defensie. De militair-technische samenwerking met Afrikaanse landen past in deze ambitie. Dit alles vergt een breed bilateraal en multilateraal netwerk en een nauwe samenwerking met de Belgische vertegenwoordigers in het buitenland. De Defensieattachés spelen in deze netwerken een belangrijke rol. De inplanting van posten en hun doelgerichtheid alsook de operationaliteit van de attachés zullen op zeer korte termijn geëvalueerd worden. De nuttigheidswaarde wordt hierbij het toetsingscriterium. Nu reeds staat vast dat een aantal posten wordt afgeschaft.

4. Budgettaire realiteit

Uitdaging. Defensie staat voor een grote uitdaging: op begrotingsvlak dient de scheef gegroeide situatie inzake de verdeling van de middelen over de grote traditionele uitgavendomeinen – Personeel, Werking, Investering – effectief, snel en structureel te worden bijgestuurd. Bij ongewijzigde verdeling zal het immers niet mogelijk zijn om over te gaan tot nieuwe noodzakelijke investeringen. Deze investeringen zijn nochtans een absolute noodzaak om de inzet van het personeel in operaties met maximale veiligheid toe te laten. Bij ongewijzigde verdeling, zal ook ons kwantitatief ambitieniveau in gevaar komen. De aanwending van de werkingsmiddelen werd reeds in belangrijke mate geoptimaliseerd, maar het streven naar maximale efficiëntie blijft in dit uitgavendomein een permanente noodzaak, teneinde het maximale uitgavenniveau van 25% te behouden. Er zijn immers een aantal nieuwe behoeften die in dit uitgavendomein moeten worden ingepast. Daarnaast dienen de personeelsuitgaven onder controle te worden gebracht.

Evolutie van het budget van Defensie van 2000 tot 2007. Het Strategisch Plan 2000-2015¹⁵ legde de middelen toegewezen aan Defensie vast op 100 miljard BEF en voorzag dat in de betrokken periode het bedrag in reële termen zou worden aangehouden, doch het tegendeel gebeurde. Een extra budgettaire enveloppe (vier maal 1,6 miljard BEF) werd eveneens voorzien voor de financiering van een verjongingsoperatie van het personeel, maar is uiteindelijk nooit toegekend.

In december 2003 werden in het ‘Stuurplan van Defensie’ de objectieven van het Strategisch Plan herzien, dit binnen de grenzen van een geactualiseerd budgettair kader. Dit kader ging uit van het bedrag voorzien in de aangepaste begroting 2003. In de periode tot 2015 zou dit bedrag naast de jaarlijkse inflatie vanaf 2005 een reële groei kennen van drie maal 0,5%.

Sinds 2000 werd het budget van Defensie echter bij elk begrotingsconclaaf systematisch ingeperkt met zogenaamde ‘niet-recurrente’ coupures. Onderstaande grafiek (Fig. 1) geeft de impact van de beperkingen op de aan Defensie toegewezen middelen weer. Bij het indienen van alle belangrijke investeringsdossiers hielden de financiële haalbaarheidstabellen van de Defensiestaf, die aanvaard werden door alle controle-autoriteiten, waaronder de Inspectie van Financiën, steeds rekening met de geactualiseerde budgettaire evolutie. Maar doordat ‘niet-recurrente’ beperkingen nadien toch recurrent werden en er jaar na jaar bijkomende budgettaire beperkingen werden opgelegd, zijn de hypothesen inzake financiële haalbaarheid die de controle-autoriteiten hadden aanvaard, nadien niet omgezet in effectief toegekende budgetten.

¹⁵ Het Strategisch Plan voor de modernisering van het Belgisch Leger 2000-2015. Concrete voorstellen om in de XXI^{ste} eeuw te stappen, 12 mei 2000, Departement Defensie.

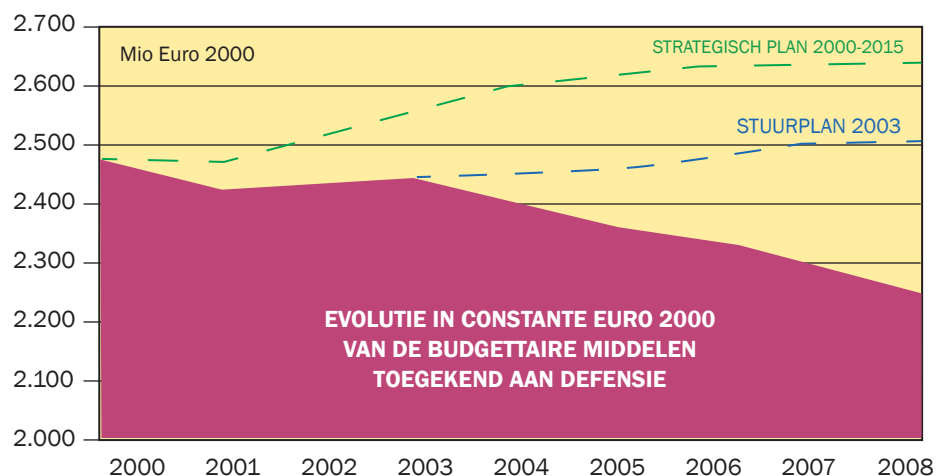

Fig. 1 : De evolutie van de budgettaire middelen toegekend aan Defensie in constante Euro 2000 (zonder de inkomsten uit verkoop van overtollig materieel en infrastructuur)

Begroting 2008. Tijdens het begrotingsconclaf werd de budgettaire enveloppe toegewezen aan Defensie vastgelegd op 2.773 miljoen euro, inclusief 115 miljoen euro aan variabele kredieten. Er werd bovendien rekening gehouden met een verhoging van 89,3 miljoen euro. Hiervoor zal een evaluatie worden gemaakt van, enerzijds, de gerealiseerde ontvangsten uit verkoop en, anderzijds, van het leverings- en betalingsritme van de lopende investeringsdossiers.

Gezien, zoals hiervoor vermeld, de hypothesen inzake financiële haalbaarheid waarop de lopende investeringsdossiers gebaseerd zijn, nadien niet omgezet werden in effectief toegekende budgetten, volstaan de toegewezen middelen niet om de vooropgestelde betalingskalender na te komen. Waar mogelijk werden de betalingskalenders reeds bijgestuurd teneinde de impact ervan op de begroting 2008 te verkleinen.

Tevens werd tijdens het conclaf beslist om de kredieten voor personeelsuitgaven te verminderen.

Het succesvol uitvoeren van de totaliteit van de maatregelen laat toe de begroting 2008 in evenwicht te brengen. Gezien er evenwel geen vrije marge is, biedt dit geen mogelijkheid voor nieuwe investeringsdossiers: de betalingen op schuld slopen in 2008 de volledige investeringskredieten op. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de betalingen op bestaande schuld weer in de periode 2004 - 2011.

Betalingen op Schuld 2004-2011 (in miljoen euro)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	post 2011
Wederuitrusting	171,8	221,1	210,0	178,1	331,8	395,3	271,5	189,6	1.006,9
Infra	84,2	60,8	59,7	57,0	51,5	27,6	10,4	1,3	
Totalen	256,0	281,9	269,7	235,1	383,3	422,9	281,9	190,9	1.006,9

Het gemiddelde van de betalingen voor investeringen in de periode 2004 tot 2007 bedroeg 261 miljoen euro. Uit de tabel blijkt duidelijk dat de betalingen op schuld vooral in 2008 en 2009 zeer hoog liggen, namelijk 123 miljoen euro (of 47%) voor 2008 en 162 miljoen euro (of 62%) voor 2009 boven het hiervoor vermelde gemiddelde.

Om naast de reeds *vastgelegde* investeringsprogramma's de noodzakelijk ruimte vrij te maken voor de eerste betalingen op *geplande en te plannen* investeringsprogramma's, die noodzakelijk zijn om de transformatie van Defensie verder te zetten, moet er op korte termijn bijkomende budgettaire ruimte gecreëerd worden.

Evolutie van de begroting. 'You can't change history, let's build the future'. Om aan de toekomst te bouwen is een doorlichting van alle geplande uitgaven en de hypothesen waarop ze gebaseerd zijn noodzakelijk. De globale doelstellingen die een verhoogde inzet van onze eenheden dient toe te laten zijn :

- het onder controle brengen van de personeelsuitgaven;
- het behoud van de werkingsuitgaven op het actuele niveau;
- het verhogen van het investeringsniveau;
- het verwerven van bijkomende budgettaire middelen via uit omloopname en verkoop van overtollig materieel (F-16's, Leopard-tanks, A-109-helicopters enz.) en infrastructuur;
- het verder rationaliseren en optimaliseren van bepaalde capaciteiten.

De verkoopdienst van de Algemene Directie Material Resources (DG MR) dient gevoelig te worden versterkt, met het oog op het bereiken van de objectieven inzake verkoop van overtollige activa van Defensie.

Teneinde de objectieven te realiseren beschikt Defensie over een enveloppebegroting. De middelen toegekend aan Defensie en ook de bijsturing ervan gebeurt op het niveau van de totaliteit van de middelen. Het bedrag ingeschreven in de initiële begroting 2008, namelijk 2.773 miljoen euro, wordt aangenomen als referentie-enveloppe voor Defensie, aan te passen aan de inflatie.

Daarnaast worden de ontvangsten voortvloeiend uit de verkoop van roerende en onroerende goederen, behorend tot zijn patrimonium, aan Defensie toegewezen als geaffecteerde ontvangsten. Deze middelen zijn uiteraard tijdelijk van aard en staan los van de hiervoor vermelde referentie-enveloppe. De aanwending ervan gebeurt via de aan deze ontvangsten verbonden variabele kredieten. De wijze en het moment waarop ze worden ingeschreven gebeurt in overleg met de diensten van de Staatssecretaris voor Begroting.

Uitgaande van de referentie-enveloppe en van de voorziene uitgaven zijn er actueel slechts middelen voor betaling op nieuwe investeringsdossiers beschikbaar vanaf **2012**. Het voorleggen van een PIDV (Plan voor Investerings in Defensie en Veiligheid), met betalingen in de jaren 2008 tot 2011, is dus niet mogelijk bij ongewijzigde verdeling van de uitgavendomeinen. In de actuele budgettaire omstandigheden wordt het verhogen van de referentie-enveloppe als weinig realistisch beschouwd. Van Defensie wordt verwacht dat het solidair zal zijn met de maatschappij en dus mee de inspanningen zal ondersteunen die het vergrijzingsprobleem moeten opvangen. Bijkomende maatregelen dringen zich dan ook op om binnen de vermelde referentie-enveloppe sneller en meer middelen vrij te maken.

Personeelsuitgaven. Een eerste deel van de maatregelen situeert zich in het domein van het personeel, zoals reeds aangegeven. Een versnelde evolutie naar het vooropgestelde personeelbestand van 37.725 eenheden tegen eind 2011 is dé doelstelling die moet leiden tot een gezondere verdeling van de begrotingsmiddelen over de uitgavendomeinen.

De problematiek van de actuele personeelsbezetting en de maatregelen om de personeelsuitgaven effectief, snel en structureel terug te dringen, worden in hoofdstuk 8 van deze Politieke Oriëntatienota uitvoerig uiteengezet.

Werkingsuitgaven. Het departement heeft al belangrijke inspanningen geleverd in dit domein. Het niveau van de werkingsuitgaven werd teruggebracht tot 25% van de toegewezen middelen. Het behoud van dit uitgavniveau, rekening houdend met de evolutie van de kosten dragers (o.a. energieproducten en nieuwe wapensystemen), vergt het verder zetten van de rationalisatie-inspanningen, ook op het vlak van de capaciteiten. Teneinde het trainingsniveau te kunnen behouden, en zeker niet te verlagen tegenover het actuele niveau, dient de aanwending van de middelen te worden gerationaliseerd. Een optimalere benutting van onze infrastructuren en uitrustingen wordt nagestreefd. In het domein van de 'material resources' wordt dan ook overgegaan tot een versnelde uitbreukname en verkoop van overtollig materieel en infrastructuur. De verkoop van deze roerende en onroerende goederen zal bijkomende ruimte voor investeringen creëren.

Investerings. Eén van de basisvereisten om een inzet van personeel in operaties onder veilige omstandigheden toe te laten, is dat de eenheden beschikken over de correcte uitrusting en wapensystemen en dit in functie van de beoogde inzet.

Investerings in materieel karakteriseren zich door de spreiding van de betalingen over meerdere jaren. De betaalbaarheid van een PIDV dient dan ook te worden gegarandeerd voor de volledige betalingskalender verbonden aan het plan. Dit is enkel mogelijk met een meerjarenprojectie

inzake de evolutie van de begrotingsenveloppe, uitgaande van een aantal uitgangspunten die door de volledige regering worden ondersteund.

De middelen toegewezen aan investeringen zijn enerzijds bedoeld om de verplichtingen van Defensie – betalingen op schuld - voortvloeiende uit afgesloten contracten na te komen. Anderzijds dienen zij de controle-autoriteiten toe te laten aan te tonen dat de verplichtingen voortvloeiend uit nog af te sluiten contracten financieel haalbaar zijn.

Op basis van het hiervoor uitgestippelde beleid zal een meerjarentabel inzake financiële haalbaarheid worden opgesteld die benevens de beschikbare middelen (referentie-enveloppe en inkomsten uit verkoop) de uitgavenramingen in de verschillende domeinen weergeeft. Het deel bestemd ter dekking van de betalingen op schuld en het deel 'vrije marge' (betalingen op nieuwe verplichtingen) zal worden vermeld. Op basis van de aldus aangetoonde vrije marge zal een PIDV ter goedkeuring aan de ministerraad worden voorgelegd.

Inzet. Naast de 3 traditionele uitgavendomeinen - Personeel, Werking, Investerings – zal voortaan tevens de totale kostprijs van de 'Inzet' van het personeel en de middelen van Defensie steeds expliciet worden vermeld. Dit zal toelaten de evolutie van de kerntaken van Defensie beter te evalueren alsook de uitvoering van het Regeerakkoord, dat stelde dat meer middelen naar operaties dienen te gaan, toe te laten. Rekening houdend met de huidige inzet in operaties belopen deze uitgaven actueel 175 miljoen euro of 6,3 % van de voor 2008 in de initiële begroting voorziene kredieten. Voor wat betreft de personeelsuitgaven houdt dit bedrag rekening met zowel de loonkost als met de toelagen en vergoedingen. Voor de werking is met de totaliteit van de uitgaven voor het inzetten van het betrokken materieel rekening gehouden. De afschrijvingskost van het ingezet materieel wordt niet hernomen. Van zodra een methode wordt bepaald om de afschrijvingskost van militair materieel te bepalen kan deze kost eveneens onder dit uitgavendomein worden ingeschreven.

5. Kwantitatief ambitieniveau

De kwantitatieve weergave van het ambitieniveau van Defensie dient als basis voor de uitwerking van onze engagementen in het kader van de defensieplanning (VN, NAVO, EU en op nationaal vlak), van de operationele planning en van de opbouw van de troepenmacht (force generation), op korte en middellange termijn.

Het ambitieniveau dient als referentiepunt voor :

- de doelstellingen en het investeringsplan op het vlak van defensie en veiligheid;
- de doelstellingen voor het paraat stellen en de trainingsplannen 'tailored to the mission';
- het niveau en het type van de operationele engagementen waaraan Defensie samen met haar EU- en NAVO-partners zal deelnemen.

Defensie zal in staat zijn het ambitieniveau te halen door :

- het onder controle krijgen van de personeelsuitgaven;
- het verderzetten van de rationalisatie in het domein van de werkingsuitgaven;
- het voortzetten van de transformatie van de componenten met bijzondere aandacht voor de transformatie van de Landcomponent en Medische Component;
- meer middelen vrij te maken voor inzet;
- de reorganisatie van het domein van de steun;
- de verdere rationalisatie van de vorming;
- een doorlichting van de eenheidsstaf met het oog op een ontvetting en een transparante transversaliteit.

Deelname aan vredesondersteunde operaties. Defensie zal blijven deelnemen aan de inspanningen van de internationale gemeenschap met betrekking tot het behoud van de vrede door op permanente basis deel te nemen aan vredeshandhavingoperaties om tegemoet te komen aan de aanhoudende vraag naar peacekeepers. De gemiddelde personeelsinzet in dit type operaties tijdens de afgelopen 5 jaar bedroeg 890 personen. Defensie zal in de komende jaren de personeelsinzet -eventueel gefaseerd- verhogen met 35%, namelijk tot gemiddeld 1200 personen ingezet op continue basis. Deze gevoelige verhoging is reeds verankerd voor het jaar 2008. 1238 personen zullen op continue basis zijn ingezet dit jaar. Deze inspanning wordt verdeeld over de componenten en kan gelijktijdig verschillende buitenlandse operatiezones betreffen.

Deelname aan crisisbeheersingsoperaties. Het gaat er hier over bijdragen aan de initiatieven van de internationale gemeenschap die tot

doel hebben opduikende conflicten te beheren: EUBG's, European Union Rapid Reaction Forces (RRF), NATO Response Force (NRF) en NATO High Readiness Forces (HRF). Deze bijdragen zullen prioritair in het kader van onze belangrijkste partnerschappen gebeuren: Eurocorps, HRF Lille, European Participating Air Forces Expeditionary Air Wing (EEAW), Standing NRF Maritime Group (SNMG) en Standing NRF Mine Countermeasures Group (SNMCMG).

De kosten aangaande de paraatstelling van de Belgische middelen voor de EUBG en NRF zullen worden gedekt met de budgettaire middelen van Defensie. De kost voor de effectieve inzet van deze middelen zal daarentegen gedragen worden door bijkomende middelen.

De bijdrage aan de EUBG komt in hoofdzaak van de Landcomponent. Het is echter niet uitgesloten dat de andere componenten bijdragen zullen leveren ter ondersteuning van een EUBG. Conform het Regeerakkoord moet Defensie in staat zijn om volgens beurtrol de leidende rol op te nemen in een EUBG. Hieraan werd onmiddellijk gevolg gegeven en op voorstel van de Minister van Defensie besliste de ministerraad op 6 juni 2008 dan ook dat België de leiding zal nemen van een EUBG tijdens het 2de semester van 2009.

Collectieve defensie. Defensie houdt zich klaar om met alle beschikbare middelen bij te dragen aan het beheer van grootschalige veiligheidscrisissen die de vitale belangen van de Natie in gevaar brengen. Enkel in dit geval kan een gelijktijdige inzet van een maximum aan capaciteiten van de componenten overwogen worden. Deze eventualiteit wordt niet gezien als dimensionerend voor de grootte van het leger.

Evacuatieoperaties van non-combattanten. Defensie houdt zich klaar om met minstens een lichte gevechtsgroep van de Landcomponent, ondersteund door elementen van de andere componenten, tussen te komen voor evacuatieoperaties van non-combattanten, voor een beperkte duur en met een reactietermijn van enkele dagen. Dit type operatie kan op nationaal vlak of in het kader van een ad hoc multinationale samenwerking overwogen worden.

Het kwantitatief ambitieniveau voor deze 4 types operaties wordt verder gedetailleerd in hoofdstuk 9.

Defensie kan daarnaast ook hulp verlenen aan de Belgische Natie, overheden en burgers, deelnemen aan humanitaire hulpverlening, defensiediplomatie bedrijven, aan conflictpreventie doen evenals deelnemen aan de strijd tegen het terrorisme, de verspreiding van massavernietigingswapens en de georganiseerde misdaad, met de middelen die niet ingezet of gepland zijn voor de bovenvermelde operaties. Defensie zal voor deze inzet ook geen specifieke middelen aanschaffen. Deze inzet is dus ook niet kwantificeerbaar.

Hulp aan de Natie, bevolking en overheden. In de meeste gevallen zal het hier gaan om middelen op het vlak van telecommunicatie, redding, opruiming, logistiek, vervoer van gewonden, gespecialiseerde medische verzorging, enz. Defensie zal haar wettelijke opdrachten in steun van andere overheden vervullen.

Binnen de beperkingen van de machtiging van de wetgever kan Defensie ook worden ingezet ten voordele van derden, in het kader van prestaties van openbaar nut en met een vaderlands, cultureel of humanitair oogmerk. De beleidsobjectieven terzake worden verduidelijkt in deze Politieke Oriëntatienota onder het hoofdstuk 17.

Voor specifieke gevallen waarin de expertise of de middelen niet of niet in voldoende mate aanwezig zijn in andere departementen, kan een beroep gedaan worden op Defensie. De ingezette middelen in deze gevallen kunnen kleine modules zijn, die optreden in de specifieke rol die eigen is aan hun specialiteit. De details van dergelijke inzet zijn vooraf geregeld bij akkoord met de betrokken overheden. Er kan bijvoorbeeld worden verwezen naar het geval van de onbemande vliegtuigen (UAV's) die worden ingezet om verontreiniging in de Noordzee op te sporen. Na jarenlange status-quo in de onderhandelingen werd uiteindelijk een akkoordprotocol ondertekend door de Premier en de Minister van Defensie op 25 april 2008.

Defensie beschikt tevens over een aantal vaste installaties ten gunste van de Natie. Op medisch vlak hebben we het dan over het brandwondencentrum, waarvan de capaciteit moet worden ontwikkeld met de bedoeling een Europees referentiecentrum te worden, of nog de hyperbare of hypobare drukkamer.

6. Investerings in materieel

De budgettaire realiteit en het kwantitatief ambitieniveau die hierboven werden geschetst, vereisen een ver doorgevoerde 'screening' van de bestaande uitgedrukte behoeften. De programma's die vanaf 2008 zullen worden gelanceerd en als prioritair worden beschouwd, zijn de volgende:

- de vervanging van de A-310 vliegtuigen;
- het uitvoeren van het programma BEST (Belgian Soldier Transformation), dat tot doel heeft de bescherming en de effectiviteit van individuele militairen te verbeteren door het invoeren van een geïntegreerd soldaatsysteem;
- de aanschaf van CBRN (Chemical, Bacteriological, Radiological, Nuclear) kledij;
- het lichten van een optionele schijf MPPV (MultiPurpose Protected Vehicle);
- de aanschaf van rijssimulatoren AIV (Armoured Infantry Vehicle) en MPPV;
- de aanschaf van voertuigen voor de Special Forces.

In internationaal verband worden prioritair de volgende programma's voorzien:

- deelname aan het satellietcommunicatieprogramma ATHENA (Access on Theatre and European Nations for Allied forces);
- deelname aan het satellietobservatieprogramma MUSIS (MULTinational Space-based Imaging System);
- consolidatie van de multifunctionele fregatten;
- vervanging van de generatoren van de MCM (Mine Counter Measures) schepen;
- continuïteit van het F16-programma in het kader van het MNFP (MultiNational Fighter Program).

Wat betreft de vervanging van de Airbusen: teneinde zo snel mogelijk over de toestellen te beschikken, zal in de eerste plaats geopteerd worden voor een lease van de toestellen om in een tweede fase te komen tot de eigenlijke verwerving. Hierbij vormt het behoud van de kwalificaties van onze bemanningen een uitgangspunt.

De hiervoor geciteerde programma's zullen, rekening houdend met de budgettaire mogelijkheden, prioritair worden hernomen in een PIDV (Plan voor Investerings voor Defensie en Veiligheid) dat aan de ministerraad zal worden voorgelegd.

Naast de hiervoor vermelde prioritaire programma's zijn er nog talrijke behoeften die dienen te worden ingevuld op middellange termijn. Deze behoeften zullen worden geanalyseerd door de betrokken stafdiensten en een voorstel voor de realisatie ervan zal worden voorgelegd. Belangrijke elementen bij deze analyse zullen zijn:

- het verzekeren van de operationele inzet met uitrustingen die aangepast zijn aan de operatiezone;
- de veiligheid en bescherming van het personeel bij inzet in operaties en de training daarvoor;
- interoperabiliteit.

Wegens een duidelijk gebrek aan interoperabiliteit worden de optionele schijven van de AIV DF90 geschrapt. Om exorbitant hoge schadevergoedingen te vermijden wordt de in uitvoering zijnde vaste schijf niet stopgezet.

7. Infrastructuur

Voor het beheer en de werking van de infrastructuur worden een aantal basisprincipes vooropgesteld :

- een optimalisatie, door het vormen van grotere clusters, zal leiden tot reductie van overheadkosten. De herziening van de procedures en de herverdeling van de middelen dienen te leiden tot responsabilisering op lokaal vlak. Een verdere reductie van de interventietermijnen wordt nagestreefd, wat dient te leiden tot een vermindering van de onderhoudskost;
- de verkoop van onroerende goederen wordt geactiveerd teneinde middelen vrij te maken onder andere voor de nodige renovatiewerken van de resterende infrastructuur;
- wat betreft nieuwe en vernieuwde infrastructuren worden gestreefd naar duurzaam (ver)bouwen en rationeel energiegebruik.

Een globaal infrastructuurplan zal worden uitgewerkt. Uitgaande van een optimale geografische spreiding van de eenheden zal hierbij met de volgende factoren rekening worden gehouden :

- demografie;
- arbeidsmarkt en tewerkstellingsgraad;
- het rekruteringspotentieel;
- mobiliteit en het woon-werkverkeer;
- de staat van de bestaande infrastructuur;
- de optimalisatie van de organisatie door transformatie van de steun;
- rationalisatievoordelen door 'joint-maken';
- het elimineren van spiegelstructuren.

Voorafgaand aan de bekrachtiging van dit plan zal zowel intern als extern Defensie de nodige dialoog worden gevoerd.

Dit belet niet om op korte termijn volgende acties te ondernemen :

- **de onmiddellijke overdracht aan de betrokken aankoopcomités van de hierna vermelde reeds uit gebruik genomen sites :**
  - de kazerne te Goetsenhoven;
  - het munitiedepot te Ursel;
  - de schietstand te Spa;
  - het depot MK 21/1 te Zonhoven;
  - het depot MK 21/2 te Genk;
  - het depot te Broechem Ranst;
  - het kwartier Hoogbuul te Olen;
  - het depot MK 29/4 te Glabbeek;
  - het kwartier Wolfstee te Herentals.

➤ **volgende kwartieren en militaire domeinen waarvan de sluiting voorzien was in vorige plannen en die nagenoeg leeg staan zullen zo snel mogelijk overgedragen worden aan de betrokken aankoopcomités :**

- het kwartier Generaal Leman te Ans;
- het kwartier Brasschaat Noord;
- het voormalig militair hospitaal te Brugge;
- het kwartier Moorslede te Leopoldsburg;
- het depot MK 22/5 te Vissenaken.

➤ **op korte termijn het voorzien van volgende sluitingen :**

- het kwartier Asiat te Vilvoorde;
- het fort Brosius te Zwijndrecht;
- het kwartier Ambiorix te Tongeren;
- het kwartier Knaepen te Zeebrugge.

8. Personeel en vorming

Doelgericht personeelsbeleid.

Volwaardige en uitdagende job. Binnen de geplande budgettaire middelen dient Defensie zijn personeel terug een volwaardige en uitdagende job te kunnen aanbieden. Dit kan enkel door de functiestructuur (organieke tabellen) en de jobinhoud onder de loep te nemen en vervolgens, daar waar nodig, maatregelen te nemen die de performantie verhogen. Dit alles met respect voor het syndicale overleg. Een nota met de beleidsopties inzake het te herzien personeelsstatuut zal worden voorgelegd.

Rekrutering en behoud. Zoals alle organisaties dient ook Defensie zich voor te bereiden op een wijzigende arbeidsmarkt met een verlaagd aanbod en een hoger personeelsverloop. Enerzijds tonen de aanwervingcijfers dat er bij jongeren interesse is voor Defensie. Om blijvend interesse op te wekken wordt gedacht aan rekruteringscampagnes die niet enkel op maat zijn van de jongeren maar ook in hun leefomgeving plaatsvinden. De informatieverstrekking in de scholen zal daarin meer aandacht krijgen. De kosten voor de Defensiehuizen liggen veel te hoog en het concept mist efficiëntie en effectiviteit. Daarom wordt het systeem van de Defensiehuizen afgeschaft. Anderzijds is het moeilijk om de rekruten aan onze organisatie te binden. Er zullen dan ook acties worden genomen, met een resultaat op korte termijn, om het behoud van jonge militairen te verhogen. Zo zal het selectie- en wervingsproces, dat prioritair gericht is op de operationele functies, worden doorgelicht en bijgestuurd zodat meer rekruten met het juiste profiel zich aandienen en geselecteerd worden. De communicatie met de kandidaten tijdens het selectieproces speelt hierin een belangrijke rol. Eens aangeworven dient de kandidaat-militair een korte basisopleiding te krijgen om dan zijn professionele vorming te vervolledigen in een eenheid, met oog op onmiddellijke 'job-satisfaction'.

Vrijwillige militaire dienst. Om de rekruteringsbasis te verbreden wordt een vrijwillige militaire dienst ingevoerd die zich richt tot jongeren die bijvoorbeeld een kort scholingstraject hebben afgelegd. We stellen vast dat vandaag de dag veel overgediplomeerde kandidaten - in verhouding tot de functie waarvoor ze solliciteren - zich aanbieden. De lager geschoolde sollicitanten kunnen zich daardoor niet batig rangschikken. De vrijwillige militaire dienst richt zich daarom tot diegenen die weinig gekwalificeerd zijn. Defensie biedt hen een aangepaste basisvorming met soldij gedurende een bepaalde periode. Tijdens deze periode behouden ze hun rechten in de sociale zekerheid zoals het recht op werkloosheidsuitkering, kinderbijslag of leefloon naargelang het geval. Na 4 maanden soldij wordt een wedde uitbetaald zoals bij elke vrijwilliger. Na afloop van de basisvorming kan de jongere kiezen voor een verlenging tijdens dewelke hij deelneemt aan oefeningen en operaties of tewerkgesteld wordt in ondersteunende diensten. De inzet zal vanzelfsprekend functie

moeten zijn van de korte opleiding/vorming die hij genoten heeft. Hierna kan hij in een operationele functie een militaire loopbaan starten. Dit impliceert dat in het militair statuut rekening gehouden wordt met de uitgevoerde militaire dienst. Daarnaast kan hij de verworven ervaring gebruiken om over te stappen naar een loopbaan buiten Defensie. Voor de verwezenlijking van deze doelstelling biedt de niet in werking getreden wet van 11 april 2003 tot instelling van een vrijwillige dienst van collectief nut geen passende regeling. Bijgevolg is er terzake een ander wetgevend initiatief nodig, teneinde een daadwerkelijke vrijwillige *militaire* dienst mogelijk te maken.

Generaals. Defensie telt te veel generaals in verhouding tot de grootte van het leger. Om de verhouding te corrigeren zal het aantal generaals met 20% zijn verminderd op 1 januari 2009. De procedure voor de aanduiding van de nieuwe Chef Defensie wordt opgestart. De nieuwe Chef Defensie zal zijn mandaat opnemen voor een periode van 4 jaar vanaf 1 januari 2009.

Gemengde loopbaan. Wat betreft de carrière van het militair personeel wordt gekozen voor een 'levensfase bewust beleid' door een gemengde loopbaan mogelijk te maken. Deze gemengde loopbaan biedt de militair de mogelijkheid om stabiliteit te vinden na een fysisch, moreel en familiaal veeleisende periode. Binnen de loopbaan zal de mogelijkheid geboden worden om van een operationele functie door te stromen naar een ondersteunende functie, dan wel een job buiten Defensie.

Voor de beoogde personeelsgroep wordt de overgang naar andere overheidsdiensten, steeds op vrijwillige basis en in het statuut van ambtenaar, permanent mogelijk gemaakt. Deze maatregel zal ondersteund worden door een geïndividualiseerde en intensieve loopbaanbegeleiding zoals het verstrekken van een gepersonaliseerd advies dat uitgaat van de sociale realiteit, woon-werksituatie en de mogelijkheden bij de publieke partners. Het stappenplan voor de overgang van personeelsleden naar de Federale Overheidsdienst Justitie is momenteel in volle uitvoering.

Naast deze externe mobiliteit zal, eveneens op vrijwillige basis, voor de beoogde personeelsgroep ook de overstap naar private werkgevers of een zelfstandig beroep worden aangemoedigd. Hiertoe zal de militair een vertrekpremie verwerven die het starten van zijn nieuwe loopbaan moet vergemakkelijken. Met de syndicaten zal nagegaan worden of een bijkomend sociaal vangnet dient voorzien te worden.

De interne mobiliteit of de overgang van militair personeel naar het burgerkader van Defensie, biedt geen antwoord op het voorliggende budgettaire knelpunt en wordt niet langer vooropgesteld in de aantallen waar het gemengde loopbaanconcept van uitging, namelijk 10.000 burgerfuncties. Militairen die voldoen aan de gevraagde competentie-eisen van de opengestelde burgerfuncties komen vanzelfsprekend in aanmerking om deze in te vullen.

Behoudens deze structurele en permanente maatregelen wordt een uitstapregeling uitgewerkt die het personeel in de beoogde personeelsgroep de mogelijkheid biedt om, eveneens vrijwillig, te kiezen voor disponibiteit, met behoud van een bepaald loonpercentage. Dit zal op korte termijn een gunstige invloed hebben op de personeelsuitgaven. Door deze aanpak zal het personeelsobjectief van 37.725 voltijdse equivalenten worden bereikt in 2011 in plaats van 2015. Het syndicaal overleg over deze maatregel zal onmiddellijk worden opgestart.

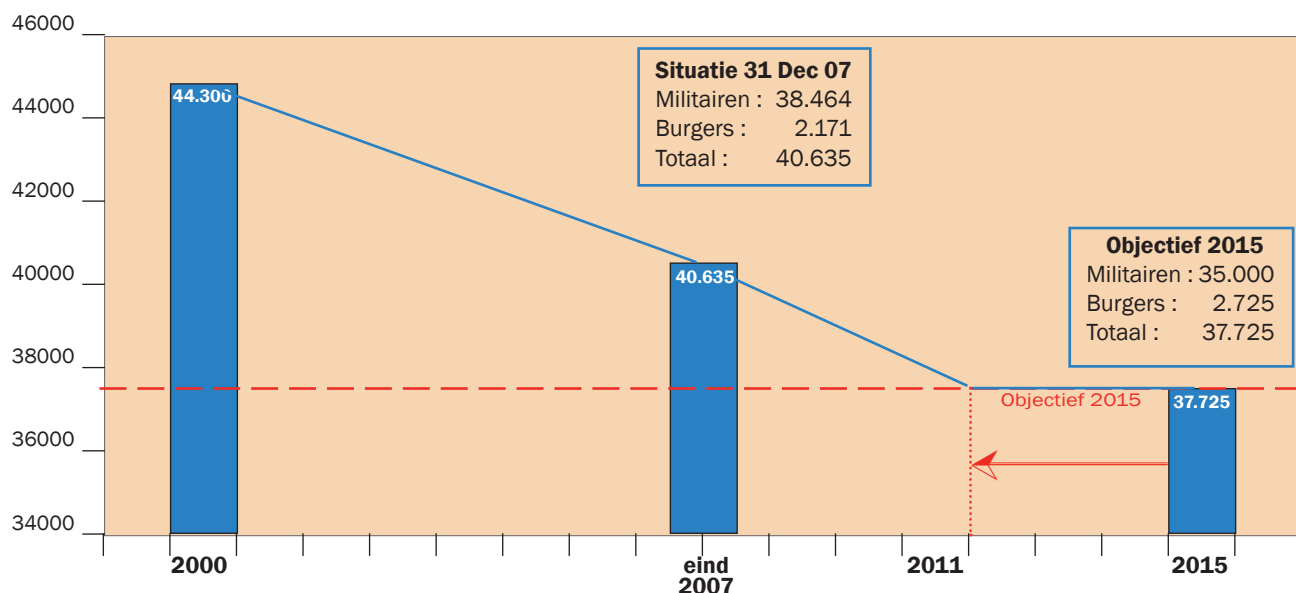

Fig. 2: De evolutie van het personeelsbestand

De oriëntatiepunten en de opdeling in drie doelgroepen vermeld in het gemengde loopbaanconcept worden door een actief extern mobiliteitsbeleid overbodig.

Boordtabellen. Om het geheel van de personeelsuitgaven in de toekomst te kunnen opvolgen en beheersen dienen er boordtabellen te worden opgemaakt die de kostenposten zichtbaar maken. Deze tabellen dienen een meerjarenbeleid in het domein van de Human Resources te ondersteunen.

Vergoedingen en toelagen. Nieuwe initiatieven in het stelsel van de vergoedingen en toelagen zullen voornamelijk gericht zijn op het belonen van de operationele inzet waarbij wordt rekening gehouden met de uithuizigheid, het gebrek aan comfort en het gevaar gedurende de zending. Bovendien zullen eventuele wijzigingen worden getoetst aan de eerder vermelde boordtabellen teneinde de personeelsuitgaven te kunnen beheersen.

Burgerpersoneel. Het statuut van het burgerpersoneel, dat hoofdzakelijk wordt ingezet in die functies die continuïteit of een specialisatie vergen, is dit van het openbaar ambt, met inbegrip van de ontwikkelcirkels. Zoals het ondermeer voorzien is in het internationaal humanitair recht en in verdragen betreffende het statuut van vreemde troepen

kunnen burgers gemachtigd worden om de troepen te volgen. De inzet van burgers in het kader van militaire operaties dient een éénduidig, vereenvoudigd en gestroomlijnd referentiekader te krijgen. Dit behelst ondermeer de volgende aspecten: de voorbereiding met het oog op hun veiligheid tijdens de operatie, de vergoedingen voor inzet in operaties, de uitbetalingmechanismen en het dragen van wapens, kentekens en uitrustingsstukken van het leger.

De Reserve. België heeft thans geen behoefte meer om een grootschalige mobiliseerbare Reserve op de been te houden. Het vernieuwd gebruikskoncept van de Reserve is gebaseerd op de regels van het competentie-management, waarbij de reservist vanuit zijn beroepsbekwaamheden zijn bijdrage levert aan Defensie. De reservist wordt ingezet binnen Defensie op basis van zijn kwalificaties, daar waar deze kwalificaties niet of onvoldoende aanwezig zijn. Hij vervult tijdelijke en specifieke taken en maakt deel uit van de Strategische Reserve bij crisissituatie. Het doel hiervan is om de staven en eenheden tijdelijk te versterken en de tekortkomingen op te vullen door gebruik te maken van de professionele competenties van de reservisten, zowel in dagdagelijkse taken als bij inzet in eender welke operatie in het buitenland. Rekening houdend met de noodzaak tot verjonging zal er gestreefd worden naar een rechtstreekse werving per personeelscategorie (met werving op diploma), een verkorte basisvorming en een maximale aflijning op het statuut van de beroepsmilitairen.

Het instrument van de vrijwillige encadreringsprestaties zal niet meer oneigenlijk gebruikt worden. Het zal enkel worden toegepast voor het invullen van functies waar het verlies van specifieke competenties de werking van de organisatie of het welzijn van het personeel belemmert. Bovendien dient deze uitzonderingsmaatregel zich te beperken tot de korte termijn.

Normen. Defensie hecht belang aan normen en waarden. Defensie moet daarom kordaat optreden tegen de enkelingen binnen haar personeel die bij herhaling de normen met de voeten treden en zo de reputatie van het departement in zijn geheel besmeuren. Recidivisme inzake drugs en desertie¹⁶ zullen bijgevolg leiden tot onmiddellijk ontslag. Fraude zal hard worden aangepakt.

Diversiteit. Defensie voert een verbeterd diversiteitbeleid. Diversiteit is een sleutel tot succes. Daarom zal er ondermeer speciale aandacht gaan naar de werving van allochtonen en vrouwen, twee doelgroepen die een steeds groter deel vormen van de arbeidsmarkt maar die momenteel nog ondervertegenwoordigd zijn in de personeelspopulatie.

Defensie zal uitvoering geven aan de wet van 12 januari 2007 op de gendermainstreaming. Bijzondere aandacht zal gaan naar de relevante genderindicatoren binnen Defensie.

---

¹⁶ onverminderd het gegeven dat na een onwettige afwezigheid van 21 dagen eveneens ontslag volgt.

Algemene Directie Human Resources. De structuur van de Algemene Directie Human Resources (DG HR) dient te worden vereenvoudigd en zal worden aangepast aan de specifieke uitdagingen waarvoor Defensie staat in het domein van recrutering en behoud.

Vorming. De vorming is het eerste contact van alle kandidaten met Defensie als organisatie. Het personeelsbehoud is bijzonder moeilijk bij de vrijwilligers. Om dit probleem te verhelpen moet de vrijwilliger in vorming op de hoogte zijn van zijn vormingstraject en discontinuïteiten in de vormingen moeten absoluut worden vermeden.

Het aanbod aan vormingen bij Defensie is zeer uitgebreid. Onze organisatie voorziet een professionele vorming voor een deel van de onderofficieren en een academische vorming voor het merendeel van de officieren. De militaire professionele vorming kan verder opgedeeld worden in een militaire basisopleiding en een gespecialiseerde militaire vorming volgens de toegewezen functie (infanterist, techniker, enz.). Tijdens de loopbaan zijn ten slotte in functie van graad en specialiteit nog voortgezette vormingen voorzien.

Door de specificiteit van het militaire beroep is ons departement verplicht grotendeels zelf in te staan voor de professionele opleiding van het aangeworven personeel. Een aangepaste vorming dient hen de nodige vaardigheden en militaire en morele competenties bij te brengen. Dit garandeert enerzijds de voorbereiding en goede uitvoering van de operaties en verzekert anderzijds optimaal hun persoonlijke en collectieve veiligheid. Daarnaast is er van bij aanvang van hun opleiding aandacht voor morele aspecten zoals normen, waarden, rechten, plichten en respect voor diversiteit en discipline.

De eisen die gesteld worden aan het personeel van Defensie liggen steeds hoger: de omgevingsfactoren waarin de huidige buitenlandse opdrachten worden uitgevoerd zijn complexer dan tijdens de Koude Oorlog en de militaire uitrusting en het materieel worden steeds technologischer en diverser. Het is dan ook evident dat de vormingswereld met grote uitdagingen wordt geconfronteerd: Defensie moet een veelheid aan vormingen aanbieden, zodat personeel snel kan worden ingezet in voldoende aantal, met het juiste materieel en met de vaardigheden om dit te gebruiken.

Om de kandidaat-militair op een snelle en efficiënte wijze de militaire basisprincipes en vaardigheden aan te leren wordt er een korte gemeenschappelijke basisopleiding voorzien. Een professionele vorming in de eenheid zal de gespecialiseerde militaire vaardigheden bijbrengen. Hierbij wordt de opvolging van de kandidaten verzekerd door het evalueren van de vorderingen aan de hand van vooropgestelde tussentijdse doelstellingen. Naast kennis en vaardigheden wordt de fysieke conditie gedurende deze periode op peil gebracht.

Door de diversiteit van de wapensystemen en de beperkte dimensie van de Belgische Defensie worden de gespecialiseerde opleidingen en vormingen, zowel deze gegeven door de Algemene Directie Vorming als door de componenten, meer en meer geconfronteerd met kleine groepen leerlingen. Een doorlichting van het bestaand pakket aan opleidingen en vormingen is nodig om de efficiëntie en effectiviteit van de vorming op een aanvaardbaar peil te houden. Er zal ook gekozen worden voor polyvalente onderrichters. Daarenboven dient, waar mogelijk, overgestapt te worden op 'mobiele opleidingen' en dient er gezocht te worden naar synergie op nationaal en op internationaal vlak.

Tezelfdertijd dient Defensie er naar te streven dat de vormingen voor het personeelslid zelf een toegevoegde waarde hebben. De lopende initiatieven tot erkenning van diploma's en getuigschriften die aan de opleidingen en vormingen van Defensie verbonden zijn, dienen daarom verder geïntensifieerd te worden.

Een kwaliteitsvolle en doelmatige vorming staat garant voor competente en gemotiveerde medewerkers en is dus een investering in de toekomst van onze organisatie.

Sportbeleid binnen Defensie. Defensie blijft veel belang hechten aan een coherent sport- en topsportbeleid. De topsporters en sporters van hoog niveau zijn 'ambassadeurs' van Defensie. Zij bekleden een voorbeeldfunctie ten opzichte van het personeel en dragen bij tot het positief imago van het departement. Daarnaast leveren zij een belangrijke bijdrage tot de werving van het personeel en tot de promotie van de sportbeoefening binnen het departement. Defensie zal aandacht blijven schenken aan het (top)sportbeleid en het waar mogelijk optimaliseren.

9. Operaties en training

Risk sharing. Defensie wil zoals vermeld op een volwaardige, betrouwbare en solidaire wijze de aangegane verplichtingen ten aanzien van zijn verschillende partners invullen. Hierbij moet er gestreefd worden naar optimaal getrainde, uitgeruste, beschermde, projecteerbare en ontploobare eenheden, die beschikken over het gewenste voortzettingsvermogen¹⁷. Het gedefinieerde ambitieniveau wordt door onze partners doorgaans als aanvaardbaar bestempeld, maar de concrete invulling ervan via de deelname aan operaties was echter minder aanvaard. Defensie heeft zich in de voorbije jaren te sterk gericht op het opereren in een relatief veilige omgeving. Daarom zal bij de invulling van onze internationale verplichtingen vanaf deze legislatuur niet alleen rekening gehouden worden met de principes van gedeelde verantwoordelijkheid (responsibility sharing) en gedeelde lasten (burden sharing), maar ook met het principe van gedeelde risico's (risk sharing). Enkel zo kan België voor haar eigen veiligheid blijven rekenen op de solidariteit van bevriende landen.

Verhoogde inzet. Conform het Regeerakkoord zullen zoals vermeld meer middelen voor operaties aangewend worden. Om deze doelstelling te ondersteunen worden de inspanningen opgedreven om een groter deel van het werkingsbudget te besteden aan operaties en training en zal er (eventueel gefaseerd) naar gestreefd worden op jaarbasis gemiddeld 1200 personeelsleden te ontplooien voor vredesondersteunende operaties, zoals gezegd een stijging van 35% ten opzichte van de voorbije vijf jaar. Een overzicht van de aan de gang zijnde operaties voor 2008 wordt in bijlage A gegeven.

Vermijden van 'mini-operaties'. Een versnippering van onze inspanningen over meerdere operatiegebieden en binnen één operatiegebied over verschillende sites dient vermeden te worden, aangezien een dergelijke verspreiding van middelen enerzijds belastend is voor de ondersteunende capaciteiten (stafwerk, luchttransport, medische ondersteuning, communicaties,...) en anderzijds deze praktijk minder kansen biedt op een goede 'zichtbaarheid' van de verschillende Belgische bijdragen. Een concentratie van onze inspanning op een beperkt aantal operatiezones zal niet alleen de doeltreffendheid van de Belgische inbreng verhogen, maar zal tevens kostenbesparend zijn op het vlak van de ondersteuning. Daarenboven zal de concentratie van onze inspanningen inzake buitenlandse operaties meer opportuniteiten bieden aan België om de leiding toegewezen te krijgen over een internationale troepenmacht. Binnen Defensie zijn hiervoor immers zowel de personele als de materiële capaciteiten aanwezig.

Projecteerbaar hoofdkwartier. Het op permanente basis inpassen binnen de Landcomponent van een projecteerbaar hoofdkwartier, dat

¹⁷ Voortzettingsvermogen: het vermogen om een operatie gedurende een langere periode verder te zetten (*sustainability*).

bij machte is om een multidisciplinaire en multinationale taakgroep aan te sturen, zou daarvoor een bijkomende troef kunnen zijn. Of een dergelijk hoofdkwartier kan bewerkstelligd worden op basis van de twee bestaande hoofdkwartieren van de brigades en of deze daarenboven zou kunnen instaan voor de dagelijkse aansturing van de eenheden om aldus de afstand tussen de stafstructuur en de eenheden te verkleinen, zal worden bestudeerd.

Vrouwen, vrede en veiligheid. Defensie zal alle aandacht schenken aan de uitvoering van Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad over vrouwen, vrede en veiligheid. Deze resolutie is een mijlpaal in de erkenning van de rol van vrouwen bij de consolidatie van vrede. De uitvoering van deze resolutie zal een speerpuntactie zijn als genderprioriteit voor Defensie voor deze legislatuur. Defensie zal ijveren voor een coherent Belgisch actieplan om uitvoering te geven aan de resolutie. Daarnaast zal Defensie een grotere deelname van vrouwen aan vredesmissies nastreven. In overleg met de bevoegde ministers wordt ook een evenwichtiger aanwezigheid van vrouwen in vredesonderhandelingen, diplomatieke vertegenwoordigingen en andere besluitvormingsorganen een prioritair actiepoint. Naast overleg met lokale vrouwen en vrouwenorganisaties bij vredesmissies in conflictgebieden, wordt er ook gestreefd naar een grotere aandacht voor vrouwen en meisjes in de zogenaamde DDR-programma's (Demobilisation, Disarmement and Reintegration).

Civiel-Militaire samenwerking. De Civiel-Militaire samenwerking (CIMIC) in operaties moet worden benadrukt en gewaardeerd. De middelen voor CIMIC dienen te worden verhoogd. De Defensiestaf zal een analyse maken van de noden inzake CIMIC en voorstellen voor nuttige uitbreiding van de capaciteiten voorleggen tegen midden september 2008. Onze CIMIC-mensen begeven zich op het terrein, smeden goede contacten met de lokale bevolking en vergemakkelijken in grote mate het werk van de experts in andere domeinen. Het CIMIC-concept moet passen in de 3D-LO-benadering.

Gerechtigde autoriteiten. Defensie zal met betrekking tot de operaties gestructureerd overleg initiëren met de Federale Politie (Dienst DJMM) en het Federaal Parket, om een vlotte samenwerking met de gerechtelijke autoriteiten te garanderen.

Specificaties betreffende het kwantitatief ambitieniveau. Inzake inzet in operaties wordt het kwantitatief ambitieniveau nader gedetailleerd als volgt :

- Landcomponent :
  - één autonome mediane Brigade (3.000 à 4.000 man) voor zes maanden, zonder aflossing;
  - één mediane Battle Group voor onbepaalde duur, in het kader van een PSO;

- één lichte Battle Group (niveau bataljon) voor NEO- opdrachten;
- capaciteiten op aanvraag voor het EUROCORPS of voor de NRF/EUBG;
- één commando- en controlemodule niveau brigade voor 1 jaar in het kader van een PSO (niet simultaan met de autonome mediane Brigade).

➤ Luchtcomponent :

- Tactische luchtcapaciteit: 36 F-16 gevechtsvliegtuigen op 2 operatiezones indien nodig :
  - ♦ 30 F-16 gedurende 4 maanden, eventueel in 2 zones, in een NAVO-kader (HRF);
  - ♦ 10 F-16 voor een PSO van de EU voor minimum 1 jaar (niet simultaan met NAVO inzet hierboven vermeld);
  - ♦ 6 F-16 voor de NRF.
- Transportcapaciteit :
  - ♦ 8 C-130 vliegtuigen voor EU/NAVO/UNO;
  - ♦ 2 A-310 Airbus voor EU/NAVO/UNO.

Opmerking : de Luchtcomponent moet in staat zijn om met de vermelde middelen en capaciteiten steun te leveren aan de operaties van een EUBG en een NEO.

➤ Marinecomponent :

- commando-en logistieke steuncapaciteit: één schip voor beperkte duur;
- escortecapaciteit : één fregat in een EU/NAVO kader (9 maanden);
- mijnenbestrijdingscapaciteit :
  - ♦ 5 mijnenjagers (beperkte duur);
  - ♦ 2 mijnenjagers (onbeperkte duur).

Opmerking : de Marinecomponent moet in staat zijn om met de vermelde middelen en capaciteiten steun te leveren aan de operaties van een EUBG en een NEO.

➤ Medische Component : steunen van de operationele inzet van de andere componenten met ad hoc modules.

Opmerkingen : het ambitieniveau van de Landcomponent is het meest veeleisende op gebied van medische steun;
de Medische component moet ook in staat zijn bepaalde capaciteiten afzonderlijk te ontplooiën.

Training. Om het algemene ambitieniveau van Defensie te verwezenlijken worden jaarlijks de benodigde budgettaire trainingsmiddelen voorzien. De trainingsmiddelen moeten toelaten om gedurende lange duur en desgevallend in extreme omstandigheden, intensief te trainen. Hierbij zal de nodige aandacht besteed worden aan de kwalitatieve aanpak, waarbij gestreefd wordt naar een optimaal gebruik van trainingsmiddelen.

Binnen het kader van de training zullen ook in de context van onze partnerschappen een aantal activiteiten in Afrika gepland worden. De doelstelling is hier om win-win-resultaten te bereiken, door onze Afrikaanse partners te steunen bij hun voorbereiding, training en/of effectieve inzet in vredesondersteunende operaties op het Afrikaanse continent en tegelijkertijd onze ervaring op peil te houden inzake operationele inzet in specifieke omgevingsomstandigheden met het oog op onze permanente voorbereiding op mogelijke 'Non Combattant Evacuation Operations'.

Het gebruik van de trainingsinstallaties van Defensie in België zal worden geoptimaliseerd. Ze zullen intensiever worden gebruikt en er wordt een aanvang genomen met het moderniseren van deze installaties.

Om in alle domeinen een voldoende gediversifieerde training te kunnen waarborgen wordt ook een beroep gedaan op buitenlandse kampen voor de specifieke training die in de Belgische installaties niet mogelijk is. Aangezien onze operaties in een multinationalaal kader verlopen dient ernaar gestreefd te worden om militairen ook samen te laten trainen voor deze operaties.

Moderne wapensystemen laten toe een gedeelte van de training te ondersteunen door het gebruik van simulatoren. Dit gebruik van simulatoren en 'computer-assisted-exercises' dient maximaal gepromoot te worden zonder evenwel de training volgens het principe 'train as you fight' te vervangen.

10. Well-being

Stafdepartement Well-being. Veiligheid en de bescherming van de gezondheid van het personeel zijn ook voor Defensie als werkgever van primordiaal belang. Het Stafdepartement Well-being (ACOS WB) wordt geherwaardeerd als volwaardige entiteit binnen de eenheidsstructuur. Het beleid inzake 'well-being' moet onder één noemer worden gebracht om tot een hogere efficiëntie te komen. Een Onderstafchef werd in plaats gesteld, met de uitdrukkelijke opdracht om de aandacht voor 'well-being' in operaties te verhogen.

Welzijnsetiket. ACOS WB beschikt over de instrumenten voor de toepassing van de in België van kracht zijnde regelgeving betreffende de materies gezondheid, milieu, kwaliteit van het leven en welzijn op het werk. Met een toekomstgericht beleid maakt Defensie echter een duidelijke keuze om verder te gaan dan wat strikt vereist is in deze regelgeving. Centralisatie maakt een transversale invulling van welzijn binnen Defensie mogelijk en dient ingevuld te worden door een beleid dat aandacht heeft voor individuele noden en voor nauw overleg tussen de verschillende actoren. Het uitwerken van een beleid dat de fysieke, mentale en morele gezondheid van alle werknemers garandeert wordt de hoofdopdracht van ACOS WB. Defensie wil zich profileren met een 'welzijnsetiket' en zo de loopbaan binnen Defensie extra aantrekkelijk maken.

Welzijn in operaties. 'Well-being' in operaties zal de centrale positie krijgen in het welzijnsbeleid van Defensie, zowel gericht op het deelnemende personeel aan operaties als op hun familie. Psychosociale begeleiding is in deze context van vitaal belang. Teneinde ACOS WB een sturende kracht te maken voor het welzijnsgebeuren in steun van de operaties, stelt Defensie enkele krachtlijnen voor: de bestaande 'well-being'-capaciteiten van bij het begin van het plannings- en het decision-making proces van operaties integreren en de structurele uitbouw nastreven van een zo breed mogelijk transversaal welzijnsnetwerk.

Preventie. ACOS WB stuurt verschillende antennes aan binnen de Defensiestructuur, die ondermeer deelnemen aan de voorbereiding en ondersteuning van de operaties. Defensie wil deze antennes versterken en de welzijnsbetrokkenheid verbeteren. Er zal een plan opgesteld worden met oog op een vlottere kwalitatieve invulling van het personeelsbestand binnen deze diensten.

Vóór en tijdens de operaties is er tevens nood aan een betere inpassing van de lokale preventiestructuren op het terrein. Lokale adviseurs kunnen bijdragen aan de risico-inschatting ter plaatse en aan ondersteuning van de eenheden bij vaak moeilijke levensomstandigheden. In deze fasen moet reeds aandacht besteed worden aan informatieverstrekking aan de families van de detachementen, zonder evenwel de operatie in gevaar te brengen.

Teneinde tijdig de juiste beschermingsmaatregelen te kunnen nemen, is het van belang om alle preventiecapaciteiten een goede 'entry point' te geven in het operationele planningsproces. Defensie zal onderzoeken op welke manier dit evenwichtig kan gebeuren.

Psychosociaal en medisch welzijn. Het uitwerken van een beleid inzake psychosociaal welzijn van het personeel dat deelneemt aan buitenlandse operaties en hun families vormt een belangrijk aspect van 'well-being' binnen Defensie. Met oog op een goede coördinatie en het uitbouwen van een sluitend netwerk worden stappen ondernomen om dit beleid terug onder ACOS WB te brengen. Dit moet toelaten de verschillende diensten (ondermeer de Raadgevers Mentale Operationaliteit en het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg) te laten samenwerken in een juiste functionele verhouding tot elkaar.

Voorafgaandelijk aan een operationele ontplooiing wordt een Individueel Medisch Dossier Operaties (IMDO) aangelegd en in de operatiezone kan het personeel rekenen op medische ondersteuning op hetzelfde kwalitatief niveau als in België. Bij opdrachten van lange duur beschikken de ontplooiende detachementen over de nodige middelen voor sportbeoefening, ontspanning, sociale communicatie, enz. Ze worden vergezeld door een Raadgever Mentale Operationaliteit. Ook na de terugkeer in België is verdere medische en psychosociale opvolging verzekerd.

Zingeving. Verschillende maatschappelijke fenomenen wijzen op een groeiende vraag naar zingeving. Deze vraag treft in het bijzonder het personeel van Defensie: velen verlaten op zijn minst tijdelijk hun vertrouwde sociale situatie, werken regelmatig in een geheel verschillende culturele context of worden geconfronteerd met moeilijke leefomstandigheden alsook met vragen over oorlog en vrede, leven en dood. Mentale weerbaarheid en inlevingsvermogen zijn dan ook cruciaal voor het welslagen van buitenlandse operaties. Ook het terugkeren uit de operatie gebeurt zelden zonder enige spanning. Aan de hand van deze vaststellingen acht Defensie het noodzakelijk om het kader voor zingeving waar mogelijk te versterken.

De Dienst voor Religieuze en Morele Bijstand heeft binnen Defensie de taak om ieder personeelslid -ongeacht zijn overtuiging of geaardheid- bij te staan op geestelijk, moreel, ethisch, persoonlijk en familiaal vlak. Momenteel zijn er binnen deze dienst 15 katholieke en 3 protestantse aalmoezeniers aan het werk, evenals een Israëlitische rabbijn en 7 morele consulents: zij vormen de 'eerstelijns hulp voor geestelijke bijstand' binnen Defensie. Het wettelijke kader wordt gecreëerd om eveneens een islamitische imam aan te werven. Defensie wil ervoor zorgen dat alle erkende zingevende stromingen en erediensten in dit land met minstens één vertegenwoordiger in de Krijgsmacht de diensten van het aalmoezenierschap of van de morele consulents kunnen bijstaan. Verder zal er in de toekomst gebruik gemaakt worden van de Reserve voor tijdelijke dienst bij operaties of oefeningen van lange duur. Tenslotte zal

een wetgeving uitgewerkt worden om de wedden en pensioenen van het zingevend personeel aan te passen en op elkaar af te stemmen.

Gegevensopslag. De beschikbaarheid van gegevens met betrekking tot Defensiepersoneel is ondoelmatig. Het is tot op heden tijdrovend en kostelijk om op te sporen wie, waar en wanneer in welke operatiezone met welke risico's in contact is gekomen. Om de beste medische ondersteuning te kunnen verlenen wil Defensie, binnen de mogelijkheden van het budget, de gegevensopslag maximaal uniformiseren en informatiseren en de uitwisseling van gegevens tussen de administratieve, operationele en medische databases bevorderen, met respect voor de wetgeving inzake medisch geheim en privacy. De Medische Communicatie en Informatiesystemen zullen in dit opzicht versterkt worden, in nauwe samenwerking met betrokken stafdepartementen zoals de Stafdepartementen Operaties en Training, Material Resources en Human Resources.

Transversaal welzijnsnetwerk. ACOS WB dient een volwaardig pijler voor *levenskwaliiteit* te omvatten. Hierbij dienen de psychosociale elementen inbegrepen te zijn en deze pijler heeft zijn plaats naast gezondheid en preventie voor het welzijn op het werk. In dit domein is een transversale werking van ACOS WB noodzakelijk. Dit houdt enerzijds in dat ACOS WB deelneemt aan transversale platformen van andere stafdepartementen en anderzijds dat zij een coördinerende rol inneemt met betrekking tot de eigen transversale platformen. De overlegstructuren tussen Defensie en de verschillende sociale organisaties (die rechtstreeks van Defensie afhangen of van buiten Defensie sociale hulp bieden) moeten worden geoptimaliseerd. Teneinde de diverse sociale ondersteuningsvormen te oliën en om de zichtbaarheid van de betrokken organisaties te verhogen, stelt ACOS WB een plan op met voorstellen ter formalisering van dit netwerk.

Welzijnsloketten. Defensie zal een systeem van 'Welzijnsloketten' tot stand brengen waarbij een 'één-loket-principe' garant moet staan voor een vlotte informatieverstrekking en doorverwijzing van hulpzoekenden naar de verschillende sociale organisaties. Het concept van de Welzijnsloketten omvat de acties die tot doel hebben de toegankelijkheid van de sociale dienstverlening te verhogen: deze 'loketten' moeten zorgen voor een maximale toegankelijkheid van de dienstverlening voor elk personeelslid van Defensie en een optimaal bereik van de beoogde doelgroepen. Om zijn taak te vervullen moet elk Welzijnsloket minimaal beschikken over een informatie-, een loket- en een doorverwijsfunctie. De Welzijnsloketten zullen de schakels tot stand brengen tussen alle beleidsdomeinen die het welzijn van de personeelsleden van Defensie beïnvloeden. Ze zullen bovendien ook een gemeenschapsbevorderende rol spelen, met een zo open mogelijk karakter.

Nazorg. Defensie laat personeelsleden die door een ongeval tijdens operaties of oefeningen niet meer geschikt zijn om hun militaire functie te vervullen niet aan hun lot over en garandeert via een herziening van

de wet voor een hertewerkstelling binnen het departement, tenzij de betrokkene verkiest het departement te verlaten. In dit geval zal Defensie hulp bieden bij het zoeken naar nieuwe professionele uitdagingen.

11. Organisatiestructuur

Algemeen. Het personeel van Defensie is tewerkgesteld binnen een organisatiestructuur die van 1988 tot nu een reeks opeenvolgende hervormingsplannen diende te verwerken. Het verlangen naar stabiliteit mag het bijsturen van disfuncties evenwel niet in de weg staan. Een organisatie die zijn rol wil opnemen binnen de samenleving dient continu in te spelen op de veranderende omgeving, het alternatief is verstarring. Elke bijsturing dient echter weloverwogen te worden en in overleg met alle verantwoordelijken een resultaatverbintenis in te houden om te komen tot een betere werking. Het personeel heeft immers nood aan zekerheid en aan kansen.

Stafdepartement Operaties en Training en de componenten. Na de inplaatsstelling van de nieuwe Chef Defensie zal de functie van Vice-Chef Defensie (VCHOD) worden afgeschaft. Zijn rol als plaatsvervangende Chef Defensie zal worden overgenomen door de Onderstafchef Operaties en Training. Dit benadrukt de focus op kerntaken van Defensie.

De bevelsstructuur moet worden ontvet en tevens aan de werkelijke grootte van het leger aangepast. Directe commandolijnen dienen de afstand tussen de Defensiestaf en de operationele eenheden te verkleinen. Defensie zal een maximale synergie tussen commandoniveaus nastreven, de bestaande redundanties tussen de staven van de componenten en het niveau van het Stafdepartement Operaties en Training elimineren en in alle domeinen de rechtstreekse aansturing van de eenheden verzekeren.

De ParaCommando-capaciteit zal als Regiment beter geïntegreerd worden in de Landcomponent, zonder te raken aan haar de eigenheid van de ParaCommando's. Die specificiteit van de ParaCommando-capaciteit wordt uitgedrukt door een meer aangepaste uitrusting, training en vorming. De aanhechting van haar specifieke trainingscentra (Schaffen en Marches-les-Dames) staat hierin centraal. De nodige synergie met de mediane en lichte capaciteiten moet worden gerealiseerd.

Domein van de steun. Het domein van de steun, waarin er nog geen grondige rationalisatie werd doorgevoerd, omvat zowel de steun aan de eenheden in België als deze tijdens operationele ontplooiingen in het buitenland. Een doorgedreven modularisatie en onderlinge synergie tussen kwartieren moet worden behaald.

In de marge hiervan zal het 'Infra Business Plan' dat de rationalisatie en het optimaal gebruik van de installaties binnen de kwartieren beoogt, versneld worden uitgevoerd. Dit plan heeft meer bepaald betrekking op de horeca-installaties, tankstations, garages, schrijnwerkerijen en andere werkplaatsen.

Vorming. In het domein van de vorming werd een reorganisatie doorgevoerd, maar deze transformatie heeft globaal genomen geen winst in functies opgeleverd. Er dringt zich een nieuwe diepgaande analyse van de gekozen oriëntaties op, met het oog op rationalisatie.

Een aanpassing aan artikel 7 van het koninklijk besluit van 26 september 2002 betreffende de organisatie van de Koninklijke Militaire School werd doorgevoerd zodat de Directeur-generaal Vorming niet langer eveneens de commandant van de school is. Dit zal ervoor zorgen dat de Directeur-generaal Vorming zijn aandacht correcter kan verdelen over alle instellingen die onder zijn bevoegdheid vallen en dat de Koninklijke Militaire School een commandant heeft die zijn aandacht exclusief op zijn taken voor de school kan richten.

De Algemene Directie Vorming (DG Vmg) dient in de structuur onder de Chef Defensie te worden geplaatst. Er dient te worden bepaald welke invloed deze overgang van de DG Vmg heeft op de Raad van Bestuur en het Wetenschappelijk Comité van het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie (KHID).

Imago en Public Relations. De Algemene Directie Imago en Public Relations (DG IPR) dient op korte termijn in de structuur onder de Chef Defensie te worden geplaatst.

De Muziekkapellen van Defensie vormen een PR-instrument bij uitstek en worden daarom onder de DG IPR gebracht. Zij vormen een zichtbaar aanwezige en kwaliteitsvolle herinnering aan de tradities en gebruiken van Defensie. Hun zeer hoge kwaliteit, professionalisme en aanzien bij hun collega-muzikanten dragen bij tot de uitstraling van Defensie. Nochtans werden in het verleden de middelen niet altijd even doeltreffend aangewend zodat een rationalisatie zich opdringt.

Interne audit. Defensie is fier op zijn veelheid van voortreffelijke personeelsleden en bestrijdt mogelijke frauduleuze praktijken van malafide enkelingen die het imago van het personeel in zijn algemeenheid kunnen besmeuren. Een onafhankelijke Interne Audit van Defensie (IAD) wordt opgericht. De IAD analyseert en beoordeelt op een onafhankelijke wijze het bestaan en de werking van het systeem van interne controle. De IAD verstrekt aanbevelingen om de interne controle te verbeteren op basis van de auditresultaten. De onafhankelijkheid van de IAD wordt gewaarborgd. De IAD draagt geen directe operationele verantwoordelijkheid. De medewerkers van de IAD kunnen niet belast worden met de feitelijke organisatie en het beheer van de activiteiten die ze controleren.

Inspectie. De Inspecteur-generaal krijgt als opdracht om tussen de Minister van Defensie en de Chef Defensie de uitvoering van het beleid te controleren en het beleid te toetsen aan de mogelijkheden. Tevens dient hij onderzoeken te voeren naar aanleiding van klachten vanwege personeelsleden of op vraag van autoriteiten, betreffende de werking

van bepaalde eenheden of organismen. Hij dient deze vragen en klachten na onderzoek af te handelen door aanbevelingen te formuleren. Hij zal deze dienst zodanig organiseren dat de grootste vertrouwelijkheid wordt gewaarborgd en dat de werking van de betrokken eenheden of organismen gegarandeerd blijft. Hij zal slechts rekenschap geven aan de Minister van Defensie en aan de Chef Defensie in een maandelijks verslag. Zijn bevindingen en aanbevelingen vormen een vast agendapunt op de vergaderingen van de Hoge Raad voor Defensie. Klachtenbehandeling via de Inspecteur-generaal dient wegens onverenigbaarheid strikt gescheiden te worden van bemiddeling.

Bemiddeling. Bemiddeling tussen personen binnen Defensie maakt exclusief deel uit van de opdrachten van de Algemene Directie Juridische Steun en Bemiddeling (DG JM). DG JM zal deze klachtenbehandeling in de breedst mogelijke zin organiseren en uitvoeren, zodat de conflicten maximaal opgelost worden zonder dat deze escaleren. Bemiddeling is een bijzondere vorm van klachtenbehandeling en zal maximaal gebruikt worden voor conflicten tussen personen die een werkrelatie hebben en waarbij de interpersoonlijke relatie ernstig verstoord is geraakt.

DG JM zal de nodige richtlijnen opstellen en uitgeven om de procedures ter zake duidelijk te maken en zal over deze verdere uitwerking duidelijk communiceren naar het personeel toe. Hierbij zal DG JM zorgen voor de nodige link met de lokale vertrouwenspersonen.

Federale Overheidsdienst Defensie. Het Ministerie van Defensie thans nog het enige ministerie, zal vóór het einde van deze legislatuur worden omgevormd tot de 'Federale Overheidsdienst Defensie'.

12. Medische steun

De Medische Component. De Medische Component dient zijn ondersteunende functies ten behoeve van operaties en training volledig te kunnen uitvoeren. Dit omvat meer bepaald :

- de eerstelijns geneeskunde (tijdens operaties en training in het buitenland);
- de hospitaalgeneeskunde (op het terrein in het kader van een veldhospitaal of in het Militair Hospitaal Centrum Koningin Astrid (MHCKA));
- de arbeidsgeneeskunde;
- de taken van de militaire tandartsen, apothekers en veeartsen.

Er dient klaarheid te worden gebracht in de weinig transparante en weinig samenhangende organisatie van deze component. Naast een duidelijke gezagstructuur, waarbij het MHCKA terug onder de bevoegdheid van de commandant van de Medische Component wordt geplaatst, is een analyse van de financiële stromen, de samenwerkingsverbanden, de bestaande en geplande infrastructuur noodzakelijk. Deze analyses dienen toe te laten de personele, budgettaire en infrastructurele middelen op de meest efficiënte wijze in te zetten ten behoeve van de operaties, het personeel en de natie.

Eerstelijns geneeskunde. De militaire eerstelijnsarts die de troepen begeleidt tijdens buitenlandse zendingen moet een doorgedreven kennis bezitten in huisartsgeneeskunde en urgentiegeneeskunde. In functie van de noden kan daarbij ook accent gelegd worden op tropische geneeskunde, rampengeneeskunde, hygiëne, public health enz. De artsen moeten optimaal tewerkgesteld worden in België tijdens de periodes waarin zij niet ingezet zijn in buitenlandse operaties, met de bedoeling om job satisfaction te verzoenen met maximaal behoud van competentie. Met dit doel voor ogen wordt de reorganisatie van de territoriale medische verzorging in de diverse militaire kwartieren in België en de inschakeling van de verschillende categorieën van militair medisch personeel in de eerstelijnszorg onderworpen aan een grondige studie. Een meer uitgebreide samenwerking met de bestaande civiele gezondheidszorgstructuren, rekening houdend met de specificiteit en de complementariteit van de militaire geneeskunde, is hierbij een belangrijk aandachtspunt.

Met het oog op de medische activiteiten in operaties en rekening houdend met het vitale belang van de zorgen verstrekt in de prehospitalfase, is de opleiding en het behoud van competentie van alle eerstelijns personeel van cruciaal belang. Zo zal in de toekomst de militaire ambulancier, bovenop de vaardigheden die vereist zijn voor een civiele ambulancier, een doorgedreven opleiding en training krijgen in 'Combat Casualty Care'.

Arbeidsgeneeskunde. De militaire arbeidsgeneeskunde moet zich toespitsen op de risico-evaluaties en de gezondheids- en welzijnsaspecten verbonden met de uitoefening van specifieke militaire taken. Het uitzenden van militairen naar operatie- en trainingszones, het besturen van jachtvliegtuigen of het bedienen van complexe wapensystemen zijn zeer specifiek en vereisen het behoud en de verdere uitbouw van competentie die binnen Defensie beschikbaar is en waarvoor geen beroep kan gedaan worden op de in België bestaande Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op het Werk. Voor de arbeidsgeneeskundige taken die minder specifiek zijn (bijvoorbeeld niet projecteerbaar personeel met functies die men ook in de bedrijfswereld terugvindt zoals beeldschermwerkers, territoriaal keukenpersoneel, enz.) zal nagegaan worden of een wettelijk kader kan gecreëerd worden dat toelaat om een beroep te doen op externe diensten.

Hospitaalgeneeskunde. De civiele hospitaalgeneeskunde evolueert steeds verder in de richting van hyperspecialisatie. De militaire artsen die in een veldhospitaal ingezet worden, moeten echter een breed activiteitenprofiel kunnen behouden om zodoende op het terrein met een beperkte ploeg toch het nodige aanbod van pathologie te kunnen behandelen. Dit spanningsveld tussen civiele en militaire geneeskunde behoort ongetwijfeld tot de uitdagingen voor de toekomst.

Het MHCKA is gaandeweg geëvolueerd van een algemeen ziekenhuis naar een gespecialiseerd ziekenhuis met activiteiten die zich voornamelijk in volgende expertisedomeinen situeren :

- prehospitaal urgentiegeneeskunde en rampeneeskunde;
- acute en chronische behandeling en revalidatie van zware bandwonden;
- heilkundige behandeling en revalidatie van locomotorische aandoeningen;
- geestelijke gezondheidszorg met specifieke aandacht voor crisispsychologie;
- infectieziekten en Travel medicine;
- hyperbare geneeskunde;
- expertisegeneeskunde, luchtvaartgeneeskunde en hypobare geneeskunde.

Het is de bedoeling om de expertise in deze domeinen te behouden, te rationaliseren en waar nodig deels verder uit te bouwen. Gelet op de mogelijkheden die kunnen worden aangewend op de site in Neder-Over-Heembeek en gelet op de bovenstaande expertises is het MHCKA bovendien bij uitstek geschikt als calamiteitencentrum.

Om enerzijds in gespecialiseerde domeinen een voldoende groot activiteitenprofiel te kunnen ontwikkelen (het probleem van de kritische

massa) en om anderzijds de patiënten in alle vakgebieden kwaliteitsvolle zorgen op maat te kunnen bieden, is het noodzakelijk geworden om samenwerkingsverbanden uit te bouwen met partners. Wat betreft de samenwerking met het Brugmannziekenhuis dient een analyse van de bestaande akkoorden nog voor eind oktober dit jaar te worden afgerond. Deze analyse dient de meerwaarde op medisch, personeel, infrastructureel en budgettair vlak te bestuderen evenals de opportuniteiten tot bijsturing of, indien dit het best beantwoordt aan de objectieven van de Medische Component, de stopzetting.

De wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987 biedt aan de patiënten een waarborg van minimale kwaliteit in de geleverde zorg. Ook het MHCKA dient aan deze minimale kwaliteitsvereisten te voldoen. De wet van 1987 dient dan ook algemeen van toepassing te zijn op het MHCKA. Een wetsontwerp hiertoe zal worden ingediend.

De recente investeringen van Defensie in de bouw van een nieuw brandwondencentrum en de bouw van de enige hypobare kamer in België onderstrepen het belang van die gespecialiseerde domeinen voor Defensie, maar illustreren ook dat de militaire geneeskundige activiteiten ook niet-militairen ten goede komen, in het kader van hulp aan de Natie.

Rekening houdend met de specificiteit van de militaire geneeskunde is het belangrijk om in sommige domeinen (bijvoorbeeld de productie van bloedproducten) een eigen autonomie te behouden en koploper te zijn in de ontwikkeling van nieuwe technologieën (zoals de bloedbank en het onderzoek naar bacteriofagen) binnen de grenzen van de wetgeving.

Om toonaangevend te kunnen zijn in bepaalde gespecialiseerde domeinen is het essentieel om in die domeinen wetenschappelijk onderzoek te verrichten en te beschikken over de nodige infrastructuur en know-how. Zo zijn bijvoorbeeld de beschikbaarheid van een 'clean room' en het behoud van een eigen huid- en keratinocytenbank essentieel voor het voortbestaan van het brandwondencentrum, dat een Europees referentiecentrum moet worden door de uitbouw van de capaciteit.

Aangaande de verwachtingen van de civiele sector ten aanzien van het MHCKA en de plaats van dit hospitaal in het Belgische ziekenhuislandschap zal op korte termijn overleg gepleegd worden met de FOD Volksgezondheid aangaande CBRN-rampenmanagement, quarantainecapaciteit voor hoog infectieuze aandoeningen.

Het tekort aan artsen is een acute problematiek. Defensie moet beschikken over goed opgeleid, gemotiveerd en gespecialiseerd personeel. De invoering van een betaalbaar aangepast statuut voor het medisch-technisch personeel is een noodzakelijke voorwaarde om de doelstellingen te kunnen realiseren. Dit statuut moet enerzijds de attractiviteit van de militaire medische beroepen (arts, tandarts, veearts, apotheker) herstellen en moet anderzijds toelaten dat de opleiding, de tewerkstelling en de

voortgezette vorming van het technisch personeel maximaal afgestemd is op de noden van onze organisatie. Als overheid is het bijzonder moeilijk om de concurrentie met de private markt aan te gaan. Het probleem is daarom niet te bestrijden met één enkele pil. Het is dan ook belangrijk een zo ruim mogelijke variatie in mogelijke tewerkstellingsformules aan te bieden zodat een maximaal aantal artsen kunnen worden ingezet in Defensie. Het inzetten van burgerartsen in operaties onder het statuut van reservist of in een statuut sui generis is een andere mogelijkheid. Het vormen van militairen tot arts, waarbij een verbintenis wordt aangegaan tot een bepaalde minimale operationele inzet in plaats van een bepaalde duur, sluit aan bij de kerntaken en wordt daarom overwogen.

Defensie zal zich tevens moeten buigen over het statuut van andere gespecialiseerde functies (verplegers, radiologietechniekers, enz.). Net zoals de hele Belgische verzorgingssector heeft ook de militaire medische dienst immers te kampen met een tekort aan verpleegkundigen.

Er wordt eveneens gewerkt aan een verdere integratie van de militaire geneeskunde in de bestaande civiele gezondheidsstructuren en het ter beschikking stellen van de interne expertise voor de civiele medische wereld.

Om de expertise in bepaalde domeinen te kunnen behouden, is het noodzakelijk dat militaire artsen hun activiteiten ook in het civiele milieu kunnen beoefenen. Een verbod op cumulativiteiten zou dan ook contraproductief werken

13. Administratieve vereenvoudiging

Algemeen. Defensie onderschrijft het Regeerakkoord door de inspanningen inzake administratieve vereenvoudiging ook binnen haar departement te intensifiëren, in overleg met alle betrokken diensten.

EDIR. EDIR, het elektronische directievensysteem van Defensie dient in dat verband een centrale rol in te nemen en nog meer te beantwoorden aan de terechte verwachtingen van de gebruikers. Het dient in de eerste plaats teksten te bevatten die aan alle kwalitatieve vereisten voldoen. Deze kwalitatieve vereisten slaan ondermeer op vormelijke aspecten, de wettelijkheid en de coherentie en zij dienen via een sluitend systeem te worden gegarandeerd.

Dienst voor Administratieve Vereenvoudiging. Binnen Defensie zal een Dienst voor Administratieve Vereenvoudiging worden opgericht, bevoegd om in alle diensten van Defensie maatregelen te treffen met het oog op administratieve vereenvoudiging. Het personeel van deze dienst zal door middel van 'case studies' in diverse domeinen de administratieve logheid detecteren en, in overleg met de betrokken diensten, adequate oplossingen uitwerken.

14. Communicatie

Algemeen. Defensie verbindt er zich toe om systematisch, correct, evenwichtig, tijdig en op verstaanbare wijze haar beleid, regelgeving en dienstverlening toe te lichten aan alle betrokken doelgroepen. Dit houdt in dat er maximaal naar een open en transparante communicatie gestreefd wordt, rekening houdende met de noodzakelijke vertrouwelijkheid van bepaalde informatie. De kern van de communicatie zijn de boodschappen die het beleid vertalen, met aandacht voor de kerntaken van Defensie.

Elke verantwoordelijke op zijn echelon en de communicatieverantwoordelijken van de componenten in het bijzonder, dienen het beleid en de uitvoering ervan uit te leggen aan hun medewerkers.

De Algemene Directie Imago en Public Relations (DG IPR) moet de informatiestroom van de beslissingen van de Minister van Defensie en de Chef Defensie naar het personeel toe maximaal stuwen. Ze dient hiervoor alle beschikbare kanalen te gebruiken met een bijzondere aandacht voor objectief-kritische berichtgeving op een moderne, journalistiek verantwoorde manier. Daarnaast zal ze ernaar streven maximaal gebruik te maken van moderne dragers zoals internet, intranet en dergelijke, om de informatie meer en sneller beschikbaar te maken en tegen een lagere kost. Een bijzondere aandacht zal besteed worden aan alle aspecten met betrekking tot het personeelsbeleid en –beheer.

DG IPR dient tevens de link te zijn met de maatschappij via de externe communicatie, waarbij gestreefd dient te worden naar een coherent uitdragen van de kernboodschappen van het beleid, zodat de maatschappij en de beleidsmakers kunnen evalueren of Defensie voldoet aan hetgeen van haar verwacht wordt.

Open en transparant. Defensie wil zich profileren als een open organisatie, waarbij het personeel het recht heeft om vrij zijn mening te uiten, dit binnen de grenzen van de wet.

De organisatie zal, met respect voor eventuele vertrouwelijkheid open communiceren over het gevoerde beleid en de uitvoering ervan. Defensie onderschrijft het belang van het permanent evalueren van het gebruik van de beschikbare middelen en het open en transparant communiceren hierover. Met deze houding wenst ze het te allen tijde aan de maatschappij uit te leggen op welke manier ze omgaat met het ter beschikking gestelde kapitaal.

15. Inlichtingen en veiligheid

Bijzondere methoden. Defensie zal mee ijveren voor een wettelijk kader voor de bijzondere methoden van ontvangst en uitwisseling van gegevens van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, met respect voor de private levenssfeer en de grondrechten.

Professioneel informatie- en kennisbeheerssysteem. De verwerkings- en analysecapaciteit voor inlichtingen zal grondig geanalyseerd worden met het oog op een optimalisering ervan. De mogelijkheden zullen worden onderzocht om te komen tot een modern professioneel informatie- en kennisbeheerssysteem, aangepast aan de noden van het Stafdepartement Inlichtingen en Veiligheid (ACOS IS) en waarbij er oog moet zijn voor mogelijke harmonisering met eventuele initiatieven van andere nationale autoriteiten, zoals de Veiligheid van de Staat, evenals met relevante Europese en andere multinationale initiatieven. De mogelijkheden van een combinatie van 'data mining' (het combineren van data om patronen van abnormaal gedrag te identificeren) en 'hashing' (het versleutelen van databanken ten behoeve van de privacy) als tool voor het inlichtingenwerk zal worden bestudeerd vanuit operationeel, budgettair en juridisch oogpunt.

Europese programma's. Defensie zal zijn deelname voorzetten aan Europese onderzoeksprogramma's inzake communicatie en aardobservatie (HELIOS II, vervolgens MUSIS).

Personeel. Er zal worden nagegaan of de aantrekkelijkheid van specifieke personeelsstatuten in het domein van inlichtingen en veiligheid kan worden verhoogd via marktconforme verloning.

Gevoelig beeldmateriaal. Verder werkt op voorstel van Defensie een werkgroep met vertegenwoordigers van de departementen Justitie en Binnenlandse Zaken een globale en structurele oplossing uit voor het probleem dat bepaald beeldmateriaal, dat aan het grote publiek wordt aangeboden door bedrijven als Google (Google Earth) en Microsoft (Virtual Earth), kan stellen voor de veiligheid.

16. Accent op milieu en duurzame ontwikkeling

Algemeen. Defensie kiest in haar beleid resoluut voor duurzame ontwikkeling als leidraad van denken en handelen met een maximum aan respect voor het leefmilieu. Een duurzaam beleid plaatst de evoluties van onze maatschappij in een perspectief op lange termijn, met name het voorzien in de behoeften van de huidige generatie zonder daarmee voor de toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. Hierbij wordt aandacht gegeven aan de integratie van en de synergie tussen de sociale, de ecologische en de economische dimensie en vergt de realisatie een veranderingsproces waarin het gebruik van hulpbronnen, de bestemming van investeringen, de gerichtheid van technologische ontwikkeling en institutionele veranderingen worden afgestemd op zowel toekomstige als huidige behoeften. Defensie wenst op deze basis, en op basis van het Regeerakkoord, haar engagement betreffende duurzame ontwikkeling en leefmilieu op te nemen, te onderstrepen en verder uit te bouwen en te versterken. Defensie wil als overheid als voorbeeld dienen van hoe men op duurzame wijze wil en kan omspringen met mens, economie en leefmilieu en op die manier actief meebouwen aan de toekomst van onze kinderen.

Internationale conferentie. Om het belang van duurzame ontwikkeling binnen het departement te beklemtonen en om de lange termijnvisie terzake verder te versterken zal Defensie binnen deze legislatuur een internationale conferentie organiseren betreffende duurzame ontwikkeling binnen de defensiecontext.

Cel Duurzame Ontwikkeling. Door de 'Cellen Duurzame Ontwikkeling' op te richten verankerde de federale regering Duurzame Ontwikkeling in het beleid van de departementen, waaronder ook Defensie. De beleidsdomeinen duurzame ontwikkeling en leefmilieu zullen in de structuur hun logische plaats krijgen bij het Stafdepartement Well-being (ACOS WB), waar het beleid terzake verder zal worden ontwikkeld.

Na de recente inspanningen van het departement terzake wil Defensie de inspanningen nog intensifiëren. In dat opzicht wordt een functie van expert 'Environment and Sustainable Development' opgericht en ingevuld binnen ACOS WB die als exclusieve taak krijgt de coördinatie inzake Duurzame Ontwikkeling binnen Defensie te optimaliseren en die intern zal waken over de synergie tussen de drie dimensies van Duurzame Ontwikkeling.

Energie. De huidige klimaatuitdagingen vragen om effectieve en efficiënte maatregelen. Defensie ondersteunt hiertoe de Europese doelstelling om tegen 2020 de energie-efficiëntie met 20 % te verhogen, de CO²-uitstoot met 20 % te verminderen en het bereiken van een aandeel

van 20 % hernieuwbare energie in de totale energieconsumptie. Defensie zal hiertoe in de eerste plaats streven naar een rationalisering van het energieverbruik en zal een overkoepelend energiebeheersplan uitwerken.

Het terugdrijven van de CO²-uitstoot neemt een prominente plaats in binnen het beleid Duurzame Ontwikkeling van Defensie. De te nemen initiatieven zullen bijdragen tot de verdere rationalisatie van de vloot en de optimalisatie van het gebruik der transportmiddelen.

Bodembeheersplan. Daarnaast zal Defensie zich concentreren op het uitwerken van een breed bodembeheersplan met bijzondere aandacht voor een duurzaam groenbeheer en waarin Defensie zijn verantwoordelijkheid opneemt bij het saneren van verontreinigde zones op militaire domeinen. Met de bevoegde regionale autoriteiten worden convenanten afgesloten.

Afvalbeheersplan. Door de ontwikkeling van een afvalbeheersplan, met aandacht voor afvalscheiding- en verwerking, zal de afvalberg en het afvalwater binnen het militaire apparaat waar mogelijk verder worden afgebouwd.

Samenwerking. De samenwerkingsverbanden van Defensie, zowel op ecologisch, sociaal als economisch vlak en van internationaal tot lokaal, zullen worden versterkt. Dit houdt onder meer het volgende in :

- Defensie voert het akkoordprotocol met de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu uit aangaande de inwerkingstelling van de onbemande vliegtuigen (UAV's), in het kader van het toezicht op en de strijd tegen zeeverontreinigingen;
- via de technische en logistieke ondersteuning van het oceanografische schip Belgica wordt ook in andere programma's voor milieustudie- en bescherming geïnvesteerd;
- Defensie werkt met partners een waarschuwings- en coördinatiesysteem uit om het binnenbrengen van niet-inheemse soorten te vermijden;
- Defensie blijft actief deelnemen aan de diverse werkgroepen van het NAVO-Comité voor de Uitdagingen van de Moderne Maatschappij;
- hetzelfde geldt voor de Europese werkgroep 'Environment and Defence' die de toepassing van de Europese richtlijnen op de militaire sector moet bestuderen.

Conflictpreventie en duurzame ontwikkeling. De inzet van Defensie voor vredesondersteunende operaties stemt overeen met de hoop op een duurzame ontwikkeling van de wereld in respect voor gemeenschappelijke waarden, zoals democratie, rechten van de Mens en het goed beheer van (natuurlijke) rijkdommen.

17. Relatie Burgers-Defensie.

Algemeen. Objectiviteit en transparantie worden de kernwoorden van de relatie Burgers-Defensie. Defensie zal met inachtnaam van deze principes zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen.

Prestaties voor derden. Tijdens de vorige legislaturen werden ernstige vragen gesteld over de prestaties voor derden, ondermeer door het Rekenhof en de Inspectie van Financiën. Een ministerieel besluit en nieuwe reglementering terzake zal worden uitgevaardigd met het oog op een correcte, transparante en objectieve toepassing van de machtiging van de wetgever teneinde iedere willekeur uit te sluiten.

De prestaties van openbaar nut of met een humanitair, vaderlandslievend of cultureel oogmerk die Defensie krachtens de wet voor derden mag uitvoeren, zullen algemeen een belangrijke toegevoegde waarde dienen te hebben voor Defensie. Elementen als imago, 'PR-return', trainingswaarde, rekruteringsmogelijkheid, lokale integratie en het verwerven en behouden van expertise zullen daarbij belangrijk zijn.

Met respect voor de aanvragers, voor de wet en voor de geldende rechtspraak inzake concurrentie(vervalsing) zal gestreefd worden naar een sterke vereenvoudiging van de aanvraag- en behandelingsprocedure.

Vanaf volgend jaar zal ook een vereenvoudigde en geobjectiverde manier van werken worden gehanteerd voor de terbeschikkingstelling van tenten aan de jeugdverenigingen tijdens de zomermaanden. Deze vereenvoudiging zal geschieden in samenspraak met de nationale secretariaten van de jeugdverenigingen en met de gemeenschappen.

In het kader van de domaniale concessies dringt zich ook een actualisatie van de dossiers op teneinde te komen tot een rationalisatie. Hierbij zal niet gearzeld worden om in concessie gegeven eigendommen die voor Defensie geen enkel nut meer hebben te verkopen.

18. Wetenschappelijk en technologisch onderzoek

Algemeen. Defensie is zich ten volle bewust van het belang van wetenschappelijk en technologisch onderzoek en zal dit stimuleren in het kader van de globale regeringsdoelstellingen. Dit onderzoek zal op concrete en belangrijke manier de doelstellingen van Defensie moeten dienen. De vruchten van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek van Defensie moeten optimaal worden beschermd en effectief ten dienste van Defensie worden aangewend.

Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie. Met het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie (KHID), de coördinator binnen Defensie inzake wetenschappelijk en technologisch onderzoek, zal de Politiek van Defensie voor het wetenschappelijke en technologische onderzoek worden uitgewerkt, die rekening houdt met de oriëntaties van deze Politieke Orientatienota. Het KHID dient in het domein 'veiligheid en defensie' verder uit te groeien tot een beleidsondersteunende denktank met nationale en internationale uitstraling en zal hiervoor de nodige samenwerkingsverbanden tot stand brengen. De uiteindelijke roeping van het KHID is die van een nationaal reflectie-instituut en kenniscentrum. Daartoe zal het KHID een actieplan voorstellen.

19. Parastatalen

Algemeen. Drie parastatalen zijn nauw verbonden met Defensie :

- de Centrale Dienst voor Sociale en Culturele Actie (CDSCA);
- het Instituut der Veteranen – Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-Strijders en Oorlogsslachtoffers. (IV-NIOOO).
- het Nationaal Geografisch Instituut (NGI);

Terwijl de CDSCA en het NGI voor de uitvoering van hun opdrachten een subsidie ontvangen die voorzien is in de begroting van Defensie, is de subsidie voor het IV-NIOOO voorzien binnen de begroting van Sociale Zekerheid.

Er dringt zich een doorlichting op van het sociaal dienstbetoon en de bijstand van de CDSCA en het IV-NIOOO, met het oog op het vermijden van eventueel dubbel gebruik.

Centrale Dienst voor Sociale en Culturele Actie. De Centrale Dienst voor Sociale en Culturele Actie (CDSCA) is een parastatale van het type B die tot doel heeft een antwoord te bieden op de sociale en culturele behoeften van de leden van Defensie en hun familie. Om deze doelstelling te realiseren is de CDSCA actief in de volgende domeinen: Sociale Dienst; Kinderopvang; Huisvesting; 'Welfare'; Vakanties; en commerciële activiteiten.

De specifieke opdrachten van de CDSCA zijn vastgelegd in een beheersovereenkomst. De actuele beheersovereenkomst loopt af op 31 december 2008. Een nieuwe beheersovereenkomst voor de periode 2009 – 2011 zal worden uitgewerkt.

De globale dienstverlening verzekerd door de CDSCA wordt behouden, maar nieuwe accenten zijn noodzakelijk in het licht van de kerntaken van Defensie.

Binnen CDSCA dient de dienstverlening van de Sociale Dienst, in het kader van de operaties, dé centrale plaats te krijgen en dit in samenwerking met de diensten van het Stafdepartement Well-being. Deze dienstverlening dient vooreerst naar het actief personeel te gaan zowel vóór, tijdens als na de operaties. Een essentieel element hierbij is de steun aan de families van het personeel in operaties. Het aspect 'welfare' in het kader van de operaties, waarbij wordt ingespeeld op de noden van het personeel dient verder te worden uitgewerkt.

In het kader van het personeelsbeleid is een actief beleid op het vlak van de huisvesting noodzakelijk. Hiervoor worden voorstellen geformuleerd. Wat betreft de bouw en het onderhoud van de woningen zullen de principes van duurzame ontwikkeling worden toegepast.

De CDSCA dient een analyse te maken van mogelijke besparingen. Teneinde de diverse activiteiten te vrijwaren, dient de CDSCA maximaal zelfbedruipend te zijn. Het is hier niet de bedoeling om activiteiten te verminderen maar om via een geoptimaliseerde aanwending van de middelen een performante dienstverlening aan te bieden. Alle aspecten van de werking van de CDSCA en de daaraan verbonden 'overheads' zullen worden doorgelicht.

Instituut voor Veteranen – Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-Strijders en Oorlogsslachtoffers. De samenwerking tussen het Instituut voor Veteranen - Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-Strijders en Oorlogsslachtoffers (IV-NIOOO), de Hoge Raad voor Oorlogsinvaliden, Oud-Strijders en Oorlogsslachtoffers, de Dienst voor Oorlogsslachtoffers, CDSCA en de diensten van Defensie zal worden geoptimaliseerd. De 3 globale doelstellingen zijn :

- het behoud van de steun en waar mogelijk een verhoging van de steun gegeven aan de oorlogsinvaliden, oud-strijders en oorlogsslachtoffers, burgers en militairen;
- het verschaffen aan de veteranen van de morele en materiële steun toegekend door de wetgever en die zij nodig hebben. Bijkomend zal een statuut worden uitgewerkt waardoor hen een adequate hulp voor medische zorgen zal worden toegekend;
- daarnaast zullen activiteiten in het kader van de herinnering worden ondersteund. Naar de jongeren toe zal actief worden gewerkt teneinde de herinnering aan de oorlogsgebeurtenissen en vooral de lessen die daaruit dienen te worden getrokken levend te houden.

Er zullen concrete maatregelen worden genomen om de vertragingen bij de terugbetaling van medische zorgen aan de rechthebbenden terug te dringen. Meer bepaald zal gewerkt worden aan een vereenvoudiging van de procedures en zal de werving en opleiding van aanvullend personeel worden versneld.

Inzake de sociale actie zullen de contacten met alle rechthebbenden die hulp nodig hebben, worden geïntensifieerd. Daartoe zal beter materieel ter beschikking worden gesteld van de betrokken maatschappelijke assistenten.

Teneinde de nodige activiteiten in het domein van de morele actie (burgerzin en herinnering) en communicatie te kunnen ontwikkelen zullen de nodige initiatieven worden genomen om de bepaling in de actuele regelgeving, die de uitgaven in dit tot domein beperkt tot 3%, weg te werken. Dit moet toelaten de informatie naar de publieke opinie, en in het bijzonder naar de jeugd toe, uit te breiden. Specifieke projecten in het kader van herinnering zullen worden uitgewerkt. Een voorstel zal aan de Minister van Defensie worden voorgelegd.

Voor de Veteranen zullen de mogelijkheden worden onderzocht door het IV-NIOOO om aan hen, als nieuwe categorie van rechthebbenden, benevens de titel ook materiële voordelen toe te kennen, zoals terugbetaling van remgeld en een hospitalisatieverzekering.

Het Nationaal Geografisch Instituut. Het Nationaal Geografisch Instituut (NGI) draagt bij aan de informatiesamenleving door de uitbouw van de Nationale Geografische Informatie-Infrastructuur.

De rol van het NGI is de voorbije jaren sterk geëvolueerd. Terwijl het NGI voorheen een monopoliepositie bezat als producent van landsdekkende topografische kaarten, heeft ze zich de laatste jaren ondermeer moeten aanpassen aan de democratisering van geografische informatie en de opmars van digitale toepassingen. Tijdens deze legislatuur zal het NGI daarom volgende concrete projecten realiseren :

- *de verdere uitbouw van de digitale inventaris van topogeografische referentiegegevens* : deze databank vormt het kloppende hart van het NGI. De inspanningen zullen worden geïntensifieerd om de gegevens van de digitale overdekking van het land op schaal 1:10 000 af te werken en om in kortere cycli het wegennet, de gebouwen en de luchtfoto-overdekking voor het hele land bij te werken;
- *intensieve samenwerking met andere overheden die geografische gegevens opmaken* : de samenwerkingsverbanden die het NGI heeft uitgebouwd, zowel op federaal vlak als met de gewesten, zullen verder structureel verankerd worden. Daarbij zal onderzocht worden of de financieringswijze ervan herzien moet worden;
- *uitbouw van de nationale geografische gegevensinfrastructuur* : om de rijkdom aan geografische informatie die de overheden bezitten beter te ontsluiten voor de overheden zelf, voor burgers en voor bedrijven is het aangewezen om een geografische informatiestructuur uit te bouwen. De omzetting van de Europese richtlijn INSPIRE dwingt ons om op korte termijn een dergelijke infrastructuur uit te bouwen in België. Dit kan geen initiatief zijn van één overheid alleen, maar moet een samenwerking zijn tussen overheden op alle niveaus. Het NGI kan en moet hierin een belangrijke rol opnemen vermits het beschikt over de nodige expertise en over een rijke set aan referentiegegevens. Met de federale regering zal onderzocht worden hoe deze taken gefinancierd kunnen worden;
- *uitbouw van het NGI als competentiecentrum geografische informatie voor Defensie* : als parastatale instelling binnen de defensiekoepel heeft het NGI steeds nauw samengewerkt met het leger. Deze samenwerking is reeds meegeëvolueerd met de behoeften van Defensie, maar moet nog verder doorgroeien naar een hecht partnerschap. Het NGI zal daarom meer betrokken worden bij de geografische informatiestrategie van Defensie.

20. Het historisch patrimonium van Defensie

Het Koninklijk Museum van het Leger. Het Koninklijk Museum van het Leger bezit wereldvermaarde collecties. Het behoud van deze collecties stelt meer en meer moeilijkheden. Gespecialiseerd personeel zal aangeworven worden om dit probleem aan te pakken en tevens om de condities van opslag te optimaliseren.

De opslag van reserves is momenteel verdeeld over verschillende on-aangepaste sites. Een duurzame oplossing moet gezocht worden op een adequate site. Wegens hun belang en waarde verdienen deze reserves het om toegankelijk te zijn voor het publiek. Na onderzoek van de mogelijkheden zal een voorstel worden gedaan.

Met betrekking tot de site van het Jubelpark zal aan de Regie der Gebouwen gevraagd worden de verbouwingen te ondernemen die deze site toekomen. Binnen de grenzen van haar middelen zal het Museum deelnemen aan gevoelige aanpassingen met oog op een mooiere presentatie aan en onthaal van de bezoekers. Gezien de locatie van het Jubelpark zal het Museum belangrijk worden in het kader van het Belgisch EU-Voorzitterschap in 2010.

Als wetenschappelijke instelling bezit het Museum alle bevoegdheden en middelen om de taken te coördineren die toevertrouwd zijn aan de Historische Pool van Defensie. Het historisch patrimonium van Defensie is bijzonder rijk maar beschikt niet over een wetenschappelijk uniforme omkadering. Het werkingskader van het Museum laat toe deze verschillen te overstijgen ten voordele van een coherente en gecoördineerde opwaardering van de sites en de daarop georganiseerde activiteiten.

Het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk. Het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk moet bevestigd worden in zijn statuut en zich ontwikkelen via activiteiten die het de zichtbaarheid geven die het toekomt. Bijzondere aandacht zal in 2008 uitgaan naar de 60ste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Slotwoord

Defensie voor openheid en veiligheid.

Hoe verzoenen we in een geglobaliseerde wereld de nood aan openheid met de nood aan veiligheid? Een open en tegelijkertijd veilige samenleving, dát is de politieke uitdaging waar ik met deze nota een antwoord op wil bieden.

De veiligheid van elk individu begint bij de solidariteit van allen, hier en in het buitenland. Onze veiligheid hier begint in het buitenland. En omgekeerd rekenen anderen ook op onze steun voor hun veiligheid.

Defensie moet bijdragen tot deze wereldwijde puzzel van vrede, veiligheid, democratie en mensenrechten, waarin iedereen partners nodig heeft. En de enige wijze om op betrouwbare partners te kunnen rekenen, is door zelf een betrouwbare partner te zijn.

Een duidelijke visie; het is nu tijd voor de sprong van visie naar werkelijkheid. De weg naar een meer operationeel Belgische leger zal niet altijd eenvoudig zijn. En solidariteit vraagt moed.

Voor de uitvoering van deze Politieke Oriëntatienota is de steun van alle betrokken partijen essentieel. Dialoog, overleg en samenwerking met hen allen zal de hoeksteen vormen van de uitvoering van deze nota.

De bestemming is de tocht waard. De burger heeft hoge verwachtingen. Het is geen opdracht van weken. Ook niet van maanden. Eerder van jaren.

Laten we er samen aan beginnen.

*Pieter De Crem
Minister van Defensie*

OVERZICHT LOPENDE OPERATIES 2008

1. NAVO-operaties (620 personen)

a. AFGHANISTAN - ISAF (multinationale operatie onder VN-mandaat en onder directe leiding van de NAVO)

- (1) Totale Belgische aanwezigheid: **419 personen.**
- (2) Actuele opdrachten :
  - Lead Nation KAIA (airport management KAIA) (114);
  - KAIA Protection (bescherming KAIA) (191);
  - BMT (Belgian Monitoring Team: opleiding en coaching van Afghaanse militairen in vliegveldbewaking) (08) ;
  - logistieke- en stafondersteunende functies in hoofdkwartieren (80);
  - Close Protection Team Head of Mission (04);
  - deelname aan Duitse PRT's (Provincial Reconstruction Teams) met reconstructie, ontmijning, ondersteuning (in regio North) (22).
- (3) Geplande evolutie 2008 :
  - verlenging deelname aan KAIA Protection, aan PRT KUNDUZ en de ondersteuning ervan tot 31 december 2008;
  - verlenging Lead Nation KAIA tot 1 oktober 2008;
  - verhoging van het KAIA Protection dispositief vanaf 1 april 2008 met ongeveer 20 personen (in het kader van de verhuis van het militaire gedeelte van KAIA naar het Noorden van KAIA);
  - inzet 4 F-16 in KANDAHAR vanaf 1 september 2008 (100 personen), in samenwerking met Nederland;
  - deelname aan 1 OMLT vanaf begin 2009 (ten vroegste) (20 personen). Voorkeuroptie: Infanteriebataljon (KUNDUZ).

b. KOSOVO - KFOR (NAVO-operatie onder VN-mandaat)

- (1) Totale Belgische aanwezigheid: **201 personen.**
- (2) Actuele opdrachten (tot 31 december 2008) :
  - Infanteriecompagnie binnen BATFRA (173);
  - deelname aan Liaison- en Monitoringteams (18);
  - stafondersteunende functies in HQ KFOR en HQ MNTF(North) (10).

2. VN-operaties (374 personen)

a. LIBANON - UNIFIL (VN-geleide operatie onder VN-mandaat)

- (1) Totale Belgische aanwezigheid: **357 personen.**
- (2) Actuele opdrachten :
  - deelname aan en ondersteuning van HQ UNIFIL (09);
  - Genie: constructie en ontmijning (+ EOD-capaciteit) (74);
  - Medische Rol 2: veldhospitaal met chirurgische capaciteit (71);

- Force Protection Belgische troepen (94);
- Commando en logistieke ondersteuningscapaciteit (109).

(3) Geplande evolutie 2008 :

- afbouw constructiegenie vanaf 15 juli 2008, behoud van de overige capaciteiten;
- inzet van een fregat in kader van het maritieme luik van UNIFIL vanaf 1 september 2008 tot half december 2008 (140 personen).

b. Waarnemersopdrachten in VN-operaties

- (1) UNTSO (GOLAN-hoogvlakte): 02 waarnemers.
- (2) UNMIS (SOMALIË/SOEDAN): 06 waarnemers.
- (3) MONUC (DRC): 09 militairen in diverse staffuncties.

3. EU-operaties (131 personen)

a. TSJAAD – EUFOR TCD/RCA (EU-operatie onder VN-mandaat)

- (1) Totale Belgische aanwezigheid: **116 personen**
- (2) Actuele opdrachten :
  - opbouw en onderhoud van cantonnementen (61);
  - Inlichtingenvergaring (27);
  - deelname in de commando- en controleketen (03);
  - ondersteunende functies (NIC, MCG...) (25).

b. RDC - EUSEC (EU-militaire en civiele operatie in kader van SSR)

- (3) Totale Belgische aanwezigheid: 13 personen in diverse staffuncties

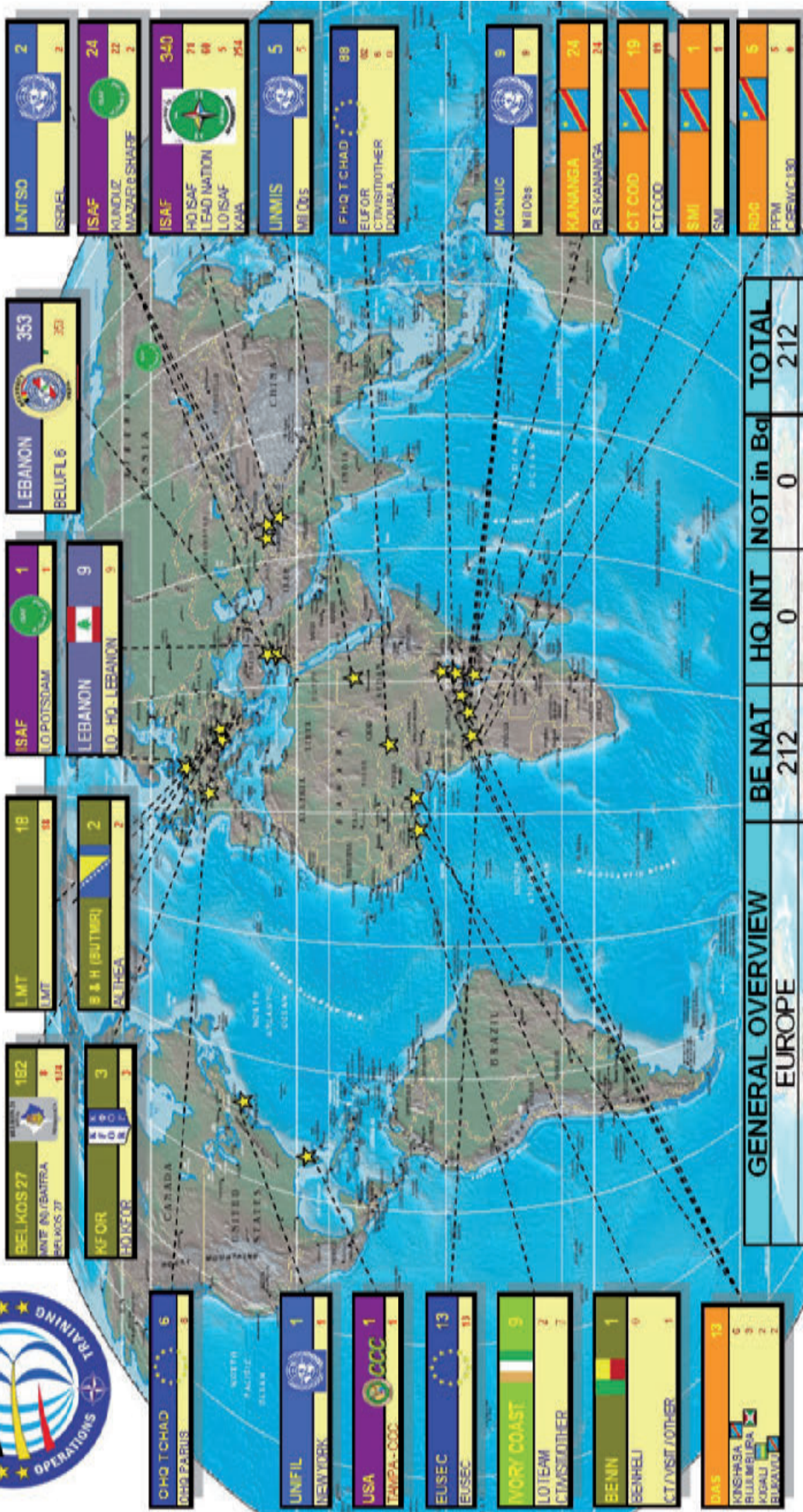
c. BOSNIA-HERZEGOVINA - ALTHEA (EU-militaire en civiele operatie onder VN-mandaat)

- (4) Totale Belgische aanwezigheid: 02 ontmijners

19-Jun-08

WORLD OVERVIEW

GENERAL OVERVIEW	BE NAT	HQ INT	NOT in Bq	TOTAL
EUROPE	212	0	0	212
AFRICA	160	0	27	187
ASIA	714	12	2	728
AMERICA	2	0	0	2
ANTARCTICA	0	0	0	0
TOTAL	1088	12	29	1129

April 08
 Operations Training
 Operations Training
 Operations Training